

FILM/AV-SECTOR CULTURELE PRODUCTIES CAST & CREW c.s.

Op weg naar
betere voorwaarden

Startdossier Ketentafel

***Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst
Programma Stimuleren van betere arbeidsvoorwaarden en
collectieve afspraken in de culturele en creatieve sector***

*Noud van de Rhee, Programmamanager
Lydia Jongmans, Programmasecretaris*

*01 juni 2022, aangevuld 09 september 2022
15 september 2022 vastgesteld*

INHOUDSOPGAVE STARTDOSSIER

DEEL 1, ACHTERGRONDINFORMATIE

1. Ten geleide	7
1.1. Platform ACCT	
1.2. Programma Verbetering arbeidsvoorwaarden Platform ACCT	
1.3. Een eerste beeld van de film/AV-sector	
1.4. Elementen in Platform ACCT voorstellen op weg naar verbetering	
2. Film/AV-werkzaamheden in diverse domeinen	11
2.1. Domeinen	
2.2. Twee overige domeinen met enkele extra opmerkingen	
3. Hoofdrelaties en -functies in film/AV-sector: productie en vertoning	13
3.1. Veel freelance vakspecialisten bij (culturele) producties	
3.2. Ketens en hoofdrelaties in culturele domein	
3.3. Een paar aandachtspunten bij de taakverdeling	
4. Productie/Cast & Crew c.s.: functie-categorieën/vakspecialismen en landelijke verenigingen c.s.	16
4.1. Aantal werkzame personen	
4.2. Landelijke vakverenigingen bij DAFF	
4.3. Enkele specifieke organisaties voor talentontwikkeling en educatie	

5. Productie/Cast & Crew c.s.: overige relevante functie-kenmerken werkenden	18
5.1. Fase in iemands carrière of loopbaan	
5.2. Type werkende	
6. Productie/Crew: aanbevelingen arbeidsvoorwaarden c.s. vooronderzoek HTH Research 2021	19
7. Huidige film/AV-stimulansen in ‘culturele domein’ van rijksoverheid e.a.	20
7.1. Culturele basisinfrastructuur/BIS: kennisinstituut en 4 festivals	
7.2. Nederlands Filmfonds	
7.3. Abraham Tuschinski Fonds	
7.4. Sociaal Cultureel Fonds	
7.5. CoBO-fonds	
7.6. NPO-fonds	
7.7. Overige fondsen	
8. Enige arbeidsvoorwaarden-verbeteringen 2020-2022	23
8.1. Fair Practice Code, Intentieverklaring audiovisuele sector, 2020	
8.2. Fijn Weekend - Commercial Producenten, Akkoord, 2021	
8.3. NVJ – uitgevers van nieuwsmedia, Werkcode Freelance Journalistiek, 2021	
8.4. NVJ/FNV Media & Cultuur/CNV Vakmensen – NPO/RPO/NLPO/Bindinc/AKN/Dutch CORE, Freelancers in Cao Omroepersoneel, 2022	

9. Plannen voor toekomstig beleid van rijksoverheid e.a.

25

- 9.1. Raad voor Cultuur sectoradvies 'Zicht op zoveel meer', 2018**
- 9.2. Rapport Dialogic c.s. 'Verheffing of verstoring' over stimuleringsmaatregelen ' n.a.v. Raadsadvies, 2019**
- 9.3. OCW voorstel tot aanpassing Mediawet met investeringsverplichting voor vertoners, oktober 2020 en juli 2022**
- 9.4. J&V/OCW Voorstel tot aanpassing Auteurswet met meer vergoedingen en voortaan ook door streamingplatforms/VOD, 2022**
- 9.5. Platform ACCT, Voorbereiding drie onderzoeken m.b.t. auteursrecht, 2022**
- 9.6. Brief 'Toekomst mediabeleid' vorig Kabinet, juli 2021**
- 9.7. Urgent financieel verzoek producenten/werkenden aan huidig Kabinet/Kamer, maart 2022**
- 9.8. 'Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: herstel, vernieuwing en groei', OCW-staatssecretaris Cultuur en Media Uslu, mei 2022**
- 9.9. Werkgroep Sectorplan 'Versterking Nederlandse culturele audiovisuele producties', juni 2022**
- 9.10. 'Hoofdlijnenbrief media 2022' juni 2022 en Kamerbrief 'Kracht door samenwerking: aanpak voor een sterk en zichtbaar Nederlands cultureel audiovisueel aanbod' juli 2022, OCW-staatssecretaris Cultuur en Media Uslu**

10. Algemene schets van de problemen die zijn benoemd in productie, distributie en vertoning anno 2022

31

DEEL 2, AANPAK VERBETERING ARBEIDSVOORWAARDEN

11. Platform ACCT: aanpak verbetering arbeidsvoorwaarden in 2 Fasen, eerst culturele productie/cast & crew c.s. en al snel ook rechten en vertoning/exploitatie	36
12. Fase 1, Film AV-sector Culturele Producties/Cast & Crew c.s., Voorstel 1/inhoud Categorieën werkenden, soorten producties, prioriteiten in praktijkinstrumenten, implementatie/borging/handhaving	37
12.1. Tot op heden nauwelijks afspraken	
12.2. Categorieën werkenden	
12.3. Soorten producties	
12.4. Prioriteiten in te ontwikkelen praktijkinstrumenten	
12.5. Implementatie, borging en handhaving	
13. Fase 1, Film/AV-sector Culturele Producties/Cast & Crew c.s., Voorstel 2/proces Benodigde gremia, geledingen in Ketentafel, Ervaringspanel, onafhankelijke Voorzitter en Klankbordgroep met 2 secties	42
13.1. Benodigde gremia	
13.2. Geledingen in Ketentafel	
13.3. Ervaringspanel	
13.4. Onafhankelijke voorzitter	
13.5. Klankbordgroep met 2 secties	

14. Separate notities met resumé inhoud/doel en proces/gremia; externe communicatie en ambassadeurs; systeemkwesties	48
14.1. Separate notities met resumé over inhoud/doel en proces/samenstelling gremia: Ketentafel, Ervaringspanel en Klankbordgroep	
14.2. Externe communicatie en ambassadeurs	
14.3. Systeemkwesties in de sector	
15. Eerste blik op (mogelijke) volgende fasen: vertoning/exploitatie; rechten van makers; positie (eigen personeel) van producenten	49
15.1. Vertoning/exploitatie	
15.2. Rechten van makers	
15.3. Positie (eigen personeel) van producenten	
Bijlage 1 NCP/NAPA: Welke algemene ontwikkelingen zijn relevant op het gebied van de arbeidsvoorwaarden?	51
Bijlage 2 DAFF: Categorieën functies op filmset	53

DEEL 1, ACHTERGRONDINFORMATIE

Hoofdstuk 1. Ten geleide

Dit Startdossier is door Platform ACCT opgesteld als informatiedocument voor de deelnemers aan de Ketentafel e.a. Het doel ervan is om alle deelnemers aan de Ketentafel bij de start in algemene zin te informeren. Het omvat een schets op hoofdlijnen van de sector plus van reeds bestaande regelingen en ontwikkelingen. Ook bevat het reeds onderzochte zaken over arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden zoals opgehaalde perspectieven bij en aanbevelingen voor diverse ketenpartijen. Dit document pretendeert niet allesomvattend te zijn en dient dus slechts een informatief doel. De nadere kaders en specifieke doelstellingen van de Ketentafel, moeten door de deelnemers aan deze tafel zelf worden vastgesteld. De rol van Platform ACCT is hierbij faciliterend en begeleidend.

1.1. Platform ACCT

De Raad voor Cultuur en de Sociaal-Economische Raad, beide onafhankelijke adviesorganen van het Rijk, hebben in 2016 en 2017 laten zien dat verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de culturele en creatieve sector en het maken van een arbeidsmarktagenda noodzakelijk zijn. Dat gebeurde in hun rapporten 'Verkenning arbeidsmarkt culturele sector' en 'Passie gewaardeerd'. De 'Fair Practice Code' van oktober 2017 was een volgende relevante mijlpaal voor de praktijk, maar ook voor subsidiënten. De door het werkveld opgestelde 'Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector 2017-2023' vormt eveneens een ijkpunt.

Het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (Platform ACCT) heeft vanaf 2020 een meerjarige rijkssubsidie ontvangen om de agenda uit te werken en de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector te verbeteren. Met behulp daarvan wordt er gewerkt aan een sociale dialoog, verdienmodellen en professionele ontwikkeling. Belangenorganisatie Kunsten '92 meldde ten tijde van deze start het volgende: 'De coronacrisis, waarvan we de gevolgen nog lang niet kunnen overzien, plaatst de Arbeidsmarktagenda in een ander daglicht. Dat maakt deze niet minder urgent, integendeel. De crisis legt nu al de grootste zwakte van onze sector genadeloos bloot: de kwetsbare positie van de vele zzp'ers en flexwerkers.'

Er zijn diverse algemene ontwikkelingen die relevant zijn voor de arbeidsvoorwaarden. Platform ACCT volgt deze en heeft daarbij inbreng. Vanuit de Film/AV-producenten zijn deze gememoreerd, zie bijlage 1.

1.2. Programma Verbetering arbeidsvoorwaarden Platform ACCT

- Algemeen

Het Programma Verbetering arbeidsvoorwaarden en collectieve afspraken in de culturele en creatieve sector bij Platform ACCT wordt vanaf november 2021 door het ministerie van OCW gesubsidieerd om gedurende 3 jaar vorderingen te maken in diverse deelsectoren. Dit gebeurt om de Fair Practice Code c.q. met name fair pay/eerlijke beloning te concretiseren.

Op de site staan de doelstellingen als volgt verwoord:

‘Veel werkenden in de culturele en creatieve sector hebben tijdelijke contracten, gemiddeld lage inkomens en geen (financiële) ruimte voor pensioenopbouw, scholing en/of een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Het versterken van hun inkomenspositie en ontwikkeling van toekomstbestendige arbeidsvoorwaarden stimuleert ook de bloeiende sector, die ook van waarde is voor de economie en maatschappij als geheel. Met behulp van een projectsubsidie vanuit het ministerie van OCW moet het stimuleringsprogramma binnen Platform ACCT deze versterking en ontwikkeling bevorderen en zoveel mogelijk realiseren, dat is het doel. (...) De beoogde verbeteringen moeten een duurzaam karakter hebben en het Programma faciliteert daarom werkenden, organisaties en samenwerkingsverbanden bij het proces naar betere afspraken.’

- Film/AV

Een in 2022 op te pakken deelsector betreft de film/AV-sector, te beginnen met cast & crew c.s. van culturele producties. Vanuit de werkenden is daarover in juli 2022 het volgende opgemerkt:

‘Wij vinden het belangrijk dat Platform ACCT op verzoek van en gefinancierd door het ministerie van OCW de verantwoordelijk voelt en neemt om de sector concreet invulling te laten geven aan de open normen zoals die verwoord staan in de Fair Practice Code (FPC) en de Code of Conduct voor de Filmsector. Dat werkenden daar belang bij hebben is evident. Maar ook opdrachtgevers, werkverschaffers en exploitanten hebben daar baat bij, omdat het de basis vormt voor een sector die (duurzaam) aantrekkelijk is voor goed opgeleide en talentvolle werkenden en daarmee voor nu en op de langere termijn voor het verhogen van de kwaliteit van Nederlandse producties. Dat is nodig willen we in het internationale veld kunnen aanhaken en mee kunnen blijven spelen om de knikkers. Tot slot heeft de overheid daar ook behoefte aan, omdat zij erop wil toezien dat publiek gefinancierd werk verricht wordt tegen een redelijke beloning en onder redelijke (arbeids-)voorwaarden. Om die reden wordt toepassing van de FPC als knock-out subsidievoorwaarde gesteld. Maar zonder concretisering van de open normen zoals “eerlijke beloning” zijn producties en productiebegrotingen noch door de overheid noch door bijvoorbeeld het Filmfonds op fair pay of fair practice te toetsen. En die wil is er. En de verplichting ook. Want is het bestuurlijk behoorlijk om een criterium aan te leggen dat bij gebrek aan objectieve maatstaven onmogelijk te toetsen is?’

Daar komt bij dat zowel de staatssecretaris Cultuur en Media (en voor haar de toenmalige minister van Cultuur) en ook de toenmalige minister voor Media nadrukkelijk hebben gesteld “dat eerlijk loon belangrijker is dan de werkgelegenheid en de kwantiteit van productie”. Er staat dus een grote druk op de sector en Platform ACCT om nu concreet te worden. Het is daarom niet voor niets, en nogmaals daar zijn wij verheugd over, dat bijvoorbeeld ook door de toenmalige minister voor Media uitgebreid is stilgestaan bij de positie van Platform ACCT en de extra middelen “om de totstandkoming van tariefafspraken en honoreringsrichtlijnen te faciliteren”. De minister schreef dit in 2020 naar aanleiding van het Platform ACCT Programma ‘verbetering arbeidsvoorwaarden en collectieve afspraken’, waar deze ketentafel het gevolg van is. Het voorgaande legt dus een zware verantwoordelijkheid bij ons én bij Platform ACCT om nu concreet te worden.’

- Ketentafel (plus Ervaringspanel) en Klankbordgroep

Een ketentafel van betrokkenen en een bredere klankbordgroep dienen concrete verbetervoorstellen te formuleren die in de uitvoeringspraktijk verwezenlijkt kunnen worden. Binnen zo’n tafel, gericht op het in gezamenlijk overleg komen tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden, kan het in beginsel gaan om: werkenden (werknemers/opdrachtnemers) plus hun eventuele managers en werkverleners (werkgevers/opdrachtgevers). Het kan tevens gaan om tariefbepalende bemiddelaars/impresario’s, hogere kunstvakopleidingen en in een aantal sectoren ook distributeurs/eindexploitanten/vertoners. Bij grote en gevarieerde deelsectoren kunnen bovendien ervaringspanels worden geconsulteerd. In een klankbordgroep gaat het met name om financiers en deskundigen.

De ketentafels worden daarbij gedurende een jaar (met enige uitloopmogelijkheid) begeleid vanuit het Programma en er zijn middelen om waar nodig extra onderzoek naar praktijkinstrumenten te laten uitvoeren. Ze kunnen gebruik maken van een onafhankelijke voorzitter en de leden van de ketentafel ontvangen een vergoeding van € 250 per keer voor hun deelname tijdens maximaal 6 vergaderingen per jaar. Het is de bedoeling dat de sociale dialoog na het eerste jaar tussen de deelnemende partijen zelfstandig wordt doorgezet, zodat het overleg een structurele follow-up krijgt en de resultaten van een ketentafel waar nodig geactualiseerd worden.

- Stappen en praktijkinstrumenten

Het kan gaan om de volgende stappen in de verbetervoorstellen: onderzoek, bewustwording, instrumenten, dialoog, borging, handhaving. Bij de te maken praktijkinstrumenten zijn er de volgende mogelijkheden: goede voorbeelden, begrippenkader (met definities), handleiding, honorariumrichtlijn, voorstellen voor (collectieve) afspraken.

1.3. Een eerste beeld van de film/AV-sector

Binnen de film/audiovisuele (AV)-sector wordt er veelal gewerkt van productie naar productie. In het zogeheten 'culturele domein' gaat het om speelfilms, documentaires, animatiefilms, innovatieve mediaproducties, (drama-, documentaire- en animatie-)series en korte films. Zij worden vertoond in het openbaar met name in bioscopen en filmtheaters en tijdens festivals plus thuis door de publieke en commerciële omroepen, via streaming platforms/video on demand (o.a. met abonnement of pay per view) en dvd/blu-ray. In hoofdstuk 2 wordt een overzicht van verschillende domeinen gegeven die kunnen worden onderscheiden .

Binnen die domeinen werken voorts verschillende soorten werkenden en werkverleners. Dit blijkt ook uit een overzicht van filmorganisaties en partners van het Nederlands Filmfonds. Deze 'werkenden' werken voorts op basis van verschillende juridische grondslagen; werknemer, werkgever, zzp-er, schijnzelfstandige, opdrachtgever, aannemer, onderaannemer.

Bij het onderzoeken van de specifieke knelpunten die in de AV-sector worden ervaren door de werkenden van alle gelederen, alsook bij het onderzoeken van mogelijke oplossingen, zal steeds de juridische grondslag moeten worden meegewogen. Klassieke arbeidsvoorwaarden kunnen niet zonder meer op zzp-ers worden toegepast zonder hun zelfstandige status (en kwalificatie als zzp-er) te beïnvloeden. Dit vraagt dus om maatwerk.

Bij de film/AV-producties zijn van oorsprong veel zzp'ers betrokken. Reden waarom de positie van de zzp-er in het algemeen en in de sector goed moet worden afgewogen en waar nodig beschermd. In dit startdossier belichten wij in het kort hun hybride werkpraktijk.

Over het onderwerp arbeidsvoorwaarden verschenen voor een aantal culturele deelsectoren waaronder de film(crew) al voorbereidende rapporten. In 2019 zijn 2 algemenere onderzoeken door HTH Research uitgebracht: een over bestaande tariefriichtlijnen en een over de ruimte om over nieuwe te onderhandelen.

Ditzelfde bureau heeft in maart 2021 het rapport 'Betere Arbeidsvoorwaarden en Werkomstandigheden in de Culturele en Creatieve Sector. Een voorstel voor vervolgstappen 2021-2024' gepresenteerd. Onderstaand memoreren wij de allereerst aanbevelingen uit het laatstgenoemde rapport.

Vervolgens schetsen wij het huidige rijksbeleid, enige verbeteringen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden in 2020-2022 en een aantal plannen voor toekomstig beleid. We benoemen vervolgens de problemen anno 2022, zoals door de betrokkenen aan ons gemeld.

1.4. Elementen in Platform ACCT voorstellen op weg naar verbetering

Op basis van dit alles en op grond van veel vooroverleg met diverse betrokkenen geven wij een beeld van de stand van zaken van de voorwaarden waaronder wordt gewerkt incl. werkomstandigheden en doet Platform ACCT in dit startdossier richtinggevende voorstellen voor de in de FPC geuite waarden en uitgangspunten. Het is aan de ketentafel om te besluiten of en in welke mate de voorstellen zullen worden overgenomen. :

1. Inhoud:

We schetsen de **categorieën werkenden** en de **soorten producties** die belicht gaan worden. Voorts de **prioriteiten** in de verbetering van de voorwaarden waaronder wordt gewerkt incl. werkomstandigheden dat wil zeggen onderwerpen die als eerste aangepakt zouden kunnen worden met behulp van praktijkinstrumenten, te beginnen in de culturele productie/cast & crew c.s.

2. Proces:

Geledingen die in de te vormen **Ketentafel** Film/AV-sector Culturele Producties Cast & Crew c.s. bij Platform ACCT zitting zouden kunnen gaan nemen. Vanwege het grote aantal verschillende functies bij de crew stellen wij voor om naast de Ketentafel met een compacte afvaardiging van werkenden en werkverleners een **Ervaringspanel** te raadplegen waarin alle geledingen via de vakverenigingen vertegenwoordigd kunnen zijn.

3. Draagvlak:

Wij doen tevens voorstellen voor een onafhankelijke **Voorzitter** en de geledingen binnen een bredere **Klankbordgroep** met twee secties, een met financiers (zoals distributeurs en fondsen) plus een met externe deskundigen (zoals festivals en talentlabs). Voorts bevelen we aan om te gaan werken met **ambassadeurs**.

Hoofdstuk 2. Film/AV-werkzaamheden in diverse domeinen

2.1. Domeinen

Films/AV-producties kunnen verschillende gedaanten/doelen hebben bijvoorbeeld entertainment, kunstzinnige uiting, propaganda- of communicatiemiddel, (levens)document of journalistiek medium. Er kunnen een aantal domeinen onderscheiden worden waarvoor films/AV-producties (hiertoe behoren afzonderlijke films en/of series) worden gemaakt.

Hieronder staan de domeinen benoemd die Platform ACCT heeft onderscheiden in haar voortraject. In het vervolgproces zal steeds worden bekeken of differentiatie/uitzonderingen nodig zijn voor een bepaald domein/sub-sector en/of nader onderzoek nodig is.

- Culturele domein: gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd
(Speel-, documentaire-, animatie- en korte films, (drama-, documentaire- en animatie-)series en innovatieve mediaproducties voor openbaar/algemeen gebruik)
- Educatieve domein (onderwijs): gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd
(Films/AV-producties voor het reguliere onderwijs; Instructiefilms e.a., Het kan ook gaan om culturele/cultuureducatieve organisaties en activiteiten e.a.)
- Ruimtelijke, sociale en zorgdomein: gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd
(Films/AV-producties over gebiedsontwikkeling; wijkverenigingen, buurthuizen e.d.; ziektes, medicijnen, artsen, therapeuten e.d.)
- Commerciële domein (ook hier zijn ad hoc subsidies mogelijk b.v. voor innovatie)
(Reclamefilms/Commercials; Bedrijfsfilms e.a.)
- Particuliere domein
(Bruidsfilms; Uitvaartfilms; Levensdocumenten e.a.)
- Evt. andere domeinen

Vanwege de complexiteit en diversiteit van producties in het culturele domein stelt Platform ACCT voor deze als vertrekpunt voor de Ketentafel te nemen.

2.2. Twee overige domeinen met enkele extra opmerkingen

Overheidsdomein. De overheden kunnen in dit kader verschillende rollen hebben. Bijvoorbeeld als subsidiënt van films, al dan niet via zelfstandige bestuursorganen zoals het Filmfonds. Maar ook als opdrachtgever van bijvoorbeeld voorlichtingsfilms voor eigen gebruik en ten behoeve van (doelgroepen in) de samenleving. De overheid heeft ook een indirecte rol via de bekostiging van de publieke omroep/NPO e.a.

Journalistieke domein. Ditzelfde geldt voor de filmwerkzaamheden in de journalistiek. Het kan gaan om films bij van overheidswege bekostigde landelijke, regionale en lokale publieke omroepen. Het kan ook gaan om films voor private partijen zoals de (sociale media van) commerciële omroepen, kranten, tijdschriften.

Hoofdstuk 3. Hoofdrelaties en -functies in film/AV-sector: productie en vertoning

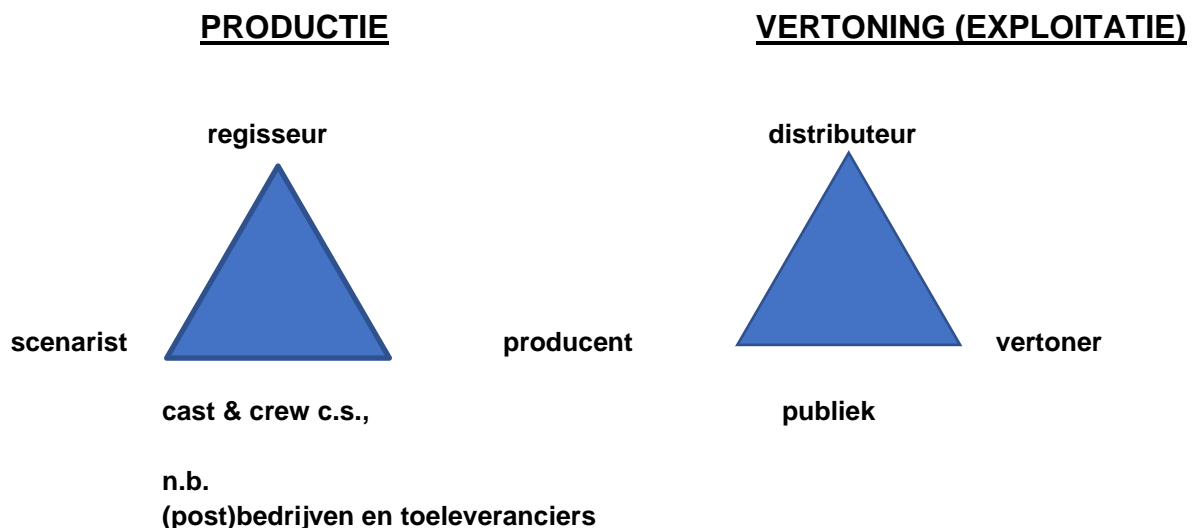
3.1. Veel freelance vakspecialisten bij culturele producties

Bij culturele producties zoals films, series, documentaires etc. werken vele tientallen creatieve en technische specialisten als freelancers/zzp-er bij producenten en/of omroepen of bij gespecialiseerde (facilitaire) bedrijven in wisselende samenstellingen en verschillende stadia aan de totstandkoming van een project (ontwikkeling, preproductie, productie, postproductie).

3.2. Ketens en hoofdrelaties in culturele domein

Indien een film/AV-productie leidt tot openbare vertoning, dan zijn er volgens deskundigen twee hoofdrelaties die samen de filmketen binnen de sector vormen. Daarbinnen zijn er te onderscheiden hoofdfuncties van werkenden.

A. TRADITIONELE FILMKETEN

B. NIEUWE/ANDERE KETENS

De **landelijke publieke omroepen** die vertonen kunnen ook zelf AV-producties (co-) produceren of gebruik maken van een zogeheten 'buitenproducent'.

Datzelfde kan gelden voor de **streamingplatforms en de commerciële omroepen**.

Indien er wordt gewerkt met een buitenproducent al dan niet in opdracht van een omroep of streamer kan deze werken als service producent (dan werkt producent voor een flat fee) of op basis van een verdeling van rechten en inkomsten uit exploitatie. In beide gevallen wordt het risico voor de productie veelal geheel bij de producent gelegd. De productie moet binnen het goedgekeurde budget worden gerealiseerd. Als er tekorten zijn, komen deze veelal voor rekening/risico van de producent. (en zal de producent moeten inleveren op zijn producentenfee). Er zijn geen vaste afspraken over tekorten, maar soms is er sprake van speciaal maatwerk. In de coronaperiode zijn er bijvoorbeeld specifiekere afspraken gemaakt ten aanzien van extra kosten die in relatie stonden tot corona. Zo is ons medegedeeld dat RTL tijdens de coronacrisis de afspraak had dat 50-50 met de producent het risico van tekorten werd gedeeld. Bij de publieke omroep was geen vaste afspraak maar werd ad hoc maatwerk geleverd. Het Filmfonds had een meerkosten-pot voor producties die al subsidie hadden gekregen

3.3. Een paar aandachtspunten bij de taakverdeling

- Producenten

De zogeheten onafhankelijke producent brengt risicodragend de creatieve en zakelijke professionals evenals de financiering samen om de productie te realiseren en is financieel-zakelijk, creatief en qua exploitatie eindverantwoordelijk. De producent betreft soms-zeker bij grotere producties - een uitvoerend producent voor de dagelijkse leiding over de opnames van de productie en de voorbereiding ervan. De onafhankelijke producenten/ werkverleners zijn eindverantwoordelijk voor de contracten die worden gesloten. Uitvoerend producenten – indien aangesteld- kunnen soms de onderhandelingen namens de producent voeren. Het beschikbare budget en de exploitatie-mogelijkheden zijn bepalend voor de (creatieve) keuzes die kunnen worden gemaakt.

Koepels: Er zijn twee producentenverenigingen, Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie/NAPA en Nederlandse Content Producenten/NCP. Sinds kort is er ook de Dutch Production Association/DPA, een vereniging van uitvoerende producenten. Zie voorts bij Filmcrew.

- Distributeurs bij Speelfilms

Een distributeur die vervolgens de productie exploiteert richting bioscopen/filmtheaters en volgende 'windows', neemt veelal ook een deel van het financiële risico op zich door middel van een minimumgarantie en/of een budget voor print & advertising. Er zijn in ons land 34 filmdistributeurs actief. De meeste daarvan zijn in buitenlandse handen.

Bij producties voor streamingplatforms gaan financiering (in de vorm van opdrachtgeverschap/financier en/of co-producent), distributie en vertoning veelal in één hand. Dit geldt zoals gemeld ook voor de (publieke) omroepen.

Koepel: Filmdistributeurs Nederland/FDN aangesloten bij NVPI.

- Vertoners voor openbaar/algemeen gebruik

*** Bioscopen/filmtheaters c.a. (openbaar)**

De vertoning van films kan plaatsvinden in de 162 commerciële bioscopen en/of 120 non-profit filmtheaters met in totaal 1.027 schermen. Er zijn 3 grote biosketens (Vue, Kinopolis, Pathé) met 516 schermen die alle in buitenlandse handen zijn. Een deel van de filmtheaters programmeert, net als bioscopen, dagelijks. In 94 kleinere zogeheten filmhuizen vinden veelal tijdens een aantal dagen in de week openbare vertoningen plaats..

Koepel: Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters/NVBF daarbinnen Landelijk Overleg Filmtheaters/LOF. Sinds kort is er de Vereniging voor Filmhuizen/VVF.

*** Festivals (openbaar)**

Vier filmfestivals worden rechtstreeks door het Rijk bekostigd. Een aantal andere door het Nederlands Filmfonds en/of gemeenten/provincies. Er zijn in totaal ongeveer 115 filmfestivals in ons land.

*** (Publieke) omroepen (algemeen)**

Een deel van de film/AV-producties wordt primair gemaakt voor met name de landelijke (publieke) omroepen.

Koepels: Nederlandse Publieke Omroep/NPO en College van Omroepen (CVO) plus Vereniging van Commerciële Omroepen/VCO.

*** Streamingplatforms/Video on demand (algemeen)**

Sinds een decennium zijn er steeds meer streamingsplatforms actief die o.a. Nederlandse films/AV-producties vertonen en ook steeds vaker laten maken. Ook hier zijn er veel buitenlandse spelers. Het gaat om verschillende vormen van VOD/video on demand: AVOD/advertentie betaald; SVOD/betaling via abonnement; TVOD/betaling per film/ pay per view.

*** Dvd's/Blu-rays (algemeen)**

Een extra inkomstenbron kwam lange tijd uit de verkoop en verhuur van dvd's/blu-rays met films voor thuisgebruik. Dit is sterk teruggelopen met name vanwege de streamingplatforms/video on demand.

Overige vertoningsvormen

Films worden ook op andere plekken vertoond zoals bijvoorbeeld in vliegtuigen en vakantieparken.

Nb genoemde cijfers zijn ontleend aan de Film, Facts & Figures van het Nederlands Filmfonds.

Hoofdstuk 4. Productie/Cast & Crew c.s.: functie-categorieën/vakspecialismen en landelijke verenigingen

4.1. Aantal werkzame personen

In 2017 waren er volgens het CBS 114.233 personen werkzaam in de brede audiovisuele sector inclusief branche-gerelateerde ondernemingen zoals toeleveranciers. In 2020 waren er 20.000 specifieke banen in de film en 16.000 bij de omroep, zo wordt gemeld in de 'Monitor Creatieve Industrie'. Op een filmset en daarbuiten zijn er veel verschillende functie-categorieën binnen de cast & crew van een productie, zie overzicht DAFF in bijlage 2. Voor bijna elk van hen is er een landelijke vakvereniging.

4.2. Landelijke vakverenigingen bij DAFF

Binnen het halfjaarlijkse door de Dutch Academy For Film/DAFF georganiseerde Verenigensoverleg gaat het om de onderstaande landelijke vakverenigingen. We geven daarbij tussen haakjes met CC aan of zij eveneens aangesloten zijn bij de Creatieve Coalitie/CC. En we noemen aan het eind enkele landsdelige filmorganisaties.

ACM Filmprofessionals:

Vereniging voor Art, Costume en Make-Up/Hair design

ACT (CC):

Belangenvereniging voor ACTeurs

ADC (CC):

Assistent Directors Club

DCS:

Dutch Casting Society

DDG (CC):

Dutch Directors Guild

DFC:

Dutch Film Composers

Gelieerd aan BCMM (CC): Beroepsvereniging Componisten Multimedia

DLG (nog niet bij DAFF, wel CC):

Dutch Location Guild

DPA:

Dutch Production Association

(Vereniging voor uitvoerend producenten)

Fijn Weekend
(Crew-belangenvereniging)

Kunstenbond DAMD (CC):
Dutch Animation & Motion Design

NAA (CC):
Nederlandse Agenten Associatie

NAPA (CC):
Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie
(Bundeling van Nederlandse filmproducenten (FPN), documentaire producenten (DPN), animatieproducenten (ApN) en interactieve producenten (IPN) sinds maart 2020.)

NBF (CC):
Nederlandse Beroepsvereniging van Film- en Televisiemakers

NCE (CC):
Nederlandse Vereniging van Cinema-Editors

NCP:
Nederlandse Content Producenten

Netwerk Scenarioschrijvers, Gelieerd aan Auteursbond (CC)

NPA:
Netherlands Post production Alliance

NSC (CC):
Netherlands Society of Cinematographers

NVX:
Nederlandse Vereniging van Visual Effects Professionals

PNN:
Post supervisors Netwerk Nederland

VCA (CC):
Vereniging Constructief Audio

VERS:
Vereniging Nieuwe Film- en Televisiemakers

Een deel van de werkenden op de filmset heeft een functie die niet altijd louter op films, documentaires of series is gericht zoals o.a. de bovengenoemde auteurs, acteurs en componisten. Dit betreft daarnaast bijvoorbeeld ook muzikanten, (technische, facilitaire en catering) ondersteuners en stuntmensen: zij hebben vaak een hybride praktijk en werken ook elders. Het is aan de ketentafel om (in de eerste sessie) te bepalen op wie bepaalde oplossingsrichtingen/instrumenten betrekking zullen (moeten) hebben/krijgen.

4.3. Enkele specifieke organisaties voor talentontwikkeling en educatie

Met name de onderstaande vertegenwoordigers van landsdelige organisaties voor talentontwikkeling zijn landelijk actief in relatie tot Platform ACCT e.a.

Cinesud in Zuid-Nederland (CC):

Cinesud

NNW in Noord-Nederland (CC):

New Nordic Wave

Bovengenoemde landsdelige organisaties vormen tezamen met nog een aantal andere regionale broedplaatsen sinds september 2021 het Netwerk Screen Talent NL.

Voorts zijn er een aantal regionale filmeducatiehubs verspreid over het land. De coördinatie van het landelijke netwerk filmeducatie wordt verzorgd door EYE filmmuseum.

Er is sinds 2021 ook een nieuw initiatief gericht op een landelijke instelling gestart, FilmForward, ten behoeve van talentontwikkeling en skillstraining.

Hoofdstuk 5. Productie/Cast & Crew c.s.: overige relevante functie-kenmerken werkenden

Voor de voorwaarden waaronder het financieel inschalen en waarderen van functies/opdrachten en werkzaamheden zijn over het algemeen naast de functie-categorie/het vakspecialisme nog een aantal andere meer algemene kenmerken van werkenden relevant. Hieronder een overzicht.

5.1. Fase van iemands carrière of loopbaan:

- Startend/trainee
- Junior/emerging
- Medior/gearriveerd
- Senior/instituut

5.2. Type werkende:

- Zzp'er (aannemer of onderaannemer)
- Ondernemer
- Werkende in dienstverband
- Stagiair
- Met werkbeurs of stipendium
- Vrijwilliger

Hoofdstuk 6. Productie/Crew: aanbevelingen arbeidsvoorwaarden c.s. vooronderzoek HTH Research 2021

HTH Research heeft in maart 2021 in opdracht van Platform ACCT het rapport 'Betere Arbeidsvoorwaarden en Werkomstandigheden in de Culturele en Creatieve Sector. Een voorstel voor vervolgstappen 2021-2024' gepresenteerd. Dit richt zich op de crew. Voor de filmsector is de publicatie tot stand gekomen op basis van een rondetafelgesprek met filmcrew-leden (met name zzp'ers), overleg met sectorexperts en bestuderen van onderzoeken.

HTH Soort Stap Arbeidsvoorwaarden Film	Actie	Doel
Onderzoek	Een onderzoek (gesprekken, peiling) onder de verschillende groepen werkenden over verdienvermogen, arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden, specifiek ook de behoefte aan en evt. invulling van een (tarieven)richtlijn.	Inzicht in de knelpunten en wensen over arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden ten behoeve van de problematiek op het vlak van budgetten, invulling van een begrippenkader en eventuele tarievenrichtlijn.
Bewustwording	Informatie over de financiële kant van de filmsector inzichtelijk maken en delen. Bijvoorbeeld: van enkele producties de daadwerkelijke kosten (en bestede uren) in kaart brengen en sectorbreed delen. Of: sessies organiseren over onderwerpen als arbeidsvoorwaarden. Naar voorbeeld van de NFF extended sessies over recoupment (in 2019).	Besef bij financiers, scenaristen/regisseur, maar ook bij producenten en crew zelf, laten groeien over de mismatch tussen budgetten en scenario's (en de gevolgen daarvan). Kennis over de totstandkoming van budgetten, het eigen verdienvermogen doen laten groeien.

Ontwikkeling	Maken van een begrippenkader: waar moet je als werkende afspraken over maken, en wat betekenen gehanteerde begrippen in de sector?	Een gedeelde basis creëren waar werkenden en opdrachtgevers aan kunnen refereren bij het maken van afspraken, maar ook bij het naleven van de gemaakte afspraken.
Bewustwording	Werkprocessen van scenaristen, financiers en producenten beter/vaker op elkaar in laten haken. Er kan meer geëxperimenteerd worden met bijvoorbeeld een showrunner, betrekken van productie bij scenario schrijven, betrekken van scenaristen bij opstellen begroting.	Zodat scenario en productiebudget (beter) gaan matchen en bewustwording over wat bepaalde scenariokeuzes kosten.
Dialoog	Begrippenkader (zie boven) delen met sectorpartijen, tot een gedeeld kader maken.	Draagvlak en goedkeuren verzamelen voor het begrippenkader zodat de sector dit ook na gaat leven.
Ontwikkeling	Op basis van verricht onderzoek en feedback op het begrippenkader kan gekozen worden voor het opstellen van uur- of dagtarieven (minima per soort productie) voor filmcrewleden.	Een bodem creëren voor werkenden, indexering van tarieven borgen.
Dialoog	Later te bepalen.	Later te bepalen.
Borging	Later te bepalen.	Later te bepalen.

Hoofdstuk 7. Huidige film/AV-stimulansen in ‘culturele domein’ van rijksoverheid e.a.

7.1. Culturele Basisinfrastructuur/BIS: kennisinstituut en 4 festivals

In de zogeheten culturele Basisinfrastructuur/BIS gaat het om structurele rijks subsidie voor Eye als ondersteunende instelling c.q. kennisinstituut/museum. Daarnaast worden er vier landelijke filmfestivals en een landelijk cultuurfonds bekostigd (zie 7.2.).

7.2. Nederlands Filmfonds

Het Nederlands Filmfonds is een van de zes cultuurfonds die de minister van OCW heeft ingesteld. Als missie geldt het stimuleren van een divers en kwalitatief hoogstaand filmaanbod en het bevorderen van een voor de filmkunst ontvankelijk (productie)klimaat in Nederland.

Het fonds richt zich op de professionele, onafhankelijke filmsector en verstrekt financiële bijdragen voor:

- de ontwikkeling, realisering en distributie van filmproducties: speelfilms, documentaires, animatiefilms, onderzoek & experiment en korte films.
- filmactiviteiten zoals festivals, filmbijeenkomsten, filmeducatiehubs, publicaties & onderzoek en talentontwikkeling door middel van training buiten het maakproces om.

Het Filmfonds heeft thans jaarlijks structureel € 68,5 miljoen ter beschikking voor de subsidieverlening (in 2022 komt daar € 25 miljoen bij aan specifieke projectsubsidies en coronasteun). De bijdrage in een productie kan variëren, bij 'toegankelijke' films mag deze vanwege Europese staatssteunregels maar 50% zijn of in geval van een coproductie 60%. Voor films met een lage 'marktontvankelijkheid' mag het percentage hoger zijn. Producenten nemen het financiële risico, zij financieren producties veelal met een bijdrage van het Filmfonds plus daarnaast eigen investeringen en bijdragen van andere partijen, zoals fondsen in binnen- en buitenland, distributeurs, sales-agents, omroepen en streamers. Alle financiering in een productie wordt terugbetaald via een vooraf afgesproken "recouplementschema" met behulp van de inkomsten uit de vertoning/exploitatie. Eerst komen de private financiers aan de beurt, daarna de publieke financiers zoals het Filmfonds. Als een film veel geld oplevert en de marktpartijen met winstmarge kunnen worden terugbetaald, dan wordt daarna een deel van de opbrengst teruggestort naar het Nederlands Filmfonds. Deze middelen kunnen revolverend worden ingezet voor de ontwikkeling en realisering van nieuwe producties en het nakomen van afspraken met rechthebbenden.

Speciaal te noemen valt de Netherlands Film Production Incentive/Stimuleringsmaatregel Filmproductie in Nederland. Het betreft een financiële bijdrage aan producenten – in de vorm van een cash rebate/belastingvoordeel van maximaal 35% voor aantoonbaar in ons land bestede en kwalificerende Nederlandse productiekosten – ten behoeve van speelfilms, lange documentaires en animatiefilms die primair bestemd zijn voor de bioscoop. Sinds eind 2017 is er ook een pilotregeling voor drama-, documentaire- en animatie-series. Hiermee wordt beoogd een gezond filmproductieklimaat in Nederland te bevorderen en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse filmindustrie te versterken. Het jaarbudget in 2021 was € 19,25 miljoen. Voor series zijn losse extra impulsen ter beschikking gesteld, € 5 miljoen in 2020 en € 11,5 miljoen medio 2022. De 'Monitor economische effecten van de Stimuleringsmaatregel Filmproductie in Nederland juli 2014-december 2021' van het Creatief Kapitaal uit maart 2022 laat zien dat door de producenten ruim 4 keer zoveel wordt besteed in Nederland dan aan subsidie door hen verkregen is.

7.3. Abraham Tuschinski Fonds

De lokale bioscopen/filmtheaters en distributeurs staan per betalende bezoeker een deel van hun inkomsten resp. € 0,09 en € 0,06 af aan het landelijke Abraham Tuschinski Fonds voor het laten vervaardigen van films met een te verwachten groot publieksbereik. Dit gebeurt op basis van het BTW-convenant dat is gesloten toen per 1996 de BTW op de entree werd verlaagd, laatste versie was van 2018.

Het ging tot corona om ongeveer € 5 miljoen per jaar. Tijdens corona heeft het Rijk tijdelijk bijgeplust. Het convenant is onlangs geëvalueerd en de actuele versie is op 20 juli 2022 in de Staatscourant gepubliceerd. De bijdragen blijven in beginsel gelijk, maar er is wel een jaarlijkse indexatie per 2023 afgesproken. Het convenant geldt zolang er sprake is van een verlaagd BTW-tarief met een verschil van 12% tussen het hoge en lage tarief en er geen heffing of investeringsverplichting door de wetgever wordt opgelegd aan de bioscopen/filmtheaters en distributeurs.

7.4. Sociaal Cultureel Fonds

Op basis van het onder punt 3 genoemde BTW-convenant staan de bioscopen/filmtheaters en distributeurs 6% van het totaalbedrag af aan een 'Sociaal Cultureel Fonds'.

7.5. CoBO

De Stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep, CoBO, werd in 1986 opgericht met als doel film en televisie dichterbij elkaar te brengen, net als podiumkunsten en televisie. De meeste coproducties waar CoBO een bijdrage aan levert vinden plaats tussen een publieke omroep en een onafhankelijke filmproducent; een goede tweede zijn de coproducties tussen een publieke omroep en een instelling op het gebied van de podiumkunsten.

De inkomsten van CoBO zijn afkomstig uit vergoedingen die in het buitenland betaald worden voor doorgifte van NPO 1, 2 en 3. Tot corona ging het hierbij om jaarlijks ongeveer € 5 miljoen. Daarnaast kwamen er middelen vanuit de mediabegroting van het Rijk. Onlangs is het OCW-geld voor het speelfilmdeel dat geormerkt was voor CoBO overgeheveld naar het Filmfonds: in 2022 gaat het om € 5 miljoen en vanaf 2023 wordt dit per jaar € 6,3 miljoen. Bij CoBO blijft een budget beschikbaar uit de mediabegroting van € 2,4 miljoen voor documentaires en televisiefilms.

Vanuit de werkenden is opgemerkt dat (oude) speelfilms en series van de NPO en publieke omroepen worden verkocht aan commerciële VOD-diensten en aan het buitenland via Dutch CORE. Deze organisatie beheert ook de rechten. De opbrengsten worden zelden of nooit gedeeld met makers. Mogelijk ook niet met buitenproducenten.

7.6. NPO-fonds

Voor de landelijke publieke omroepen als totaal is er jaarlijks € 800 miljoen rijks-geld.

Het NPO-fonds is onderdeel van de NPO-organisatie en stimuleert hoogwaardige dramaproducties, documentaires en talentontwikkeling bij de publieke omroepen, uitgezonden en geplaatst via radio, televisie en online. De NPO reserveert hiervoor per jaar € 16,6 miljoen. Alleen landelijke publieke omroepen kunnen aanvragen indienen bij het fonds. Het NPO-fonds is de opvolger van het zelfstandige publieke Mediafonds dat in 2017 werd opgeheven. Er wordt thans gesproken over meer aansluiting bij het nieuwe genrebeleid van de NPO. Vanuit de sector is er een sterke roep de functie en inrichting van het NPO-fonds met een eigen bureau, budget, procedures en onafhankelijke beoordeling te behouden.

7.7. Overige fondsen

Auteursrechtenorganisaties hebben soms fondsen om bepaalde onderdelen binnen de cultuur zoals film ad hoc te financieren. Ditzelfde geldt voor private fondsen. De omvang van de budgetten is relatief beperkt.

Hoofdstuk 8. Enige arbeidsvoorwaarden-verbeteringen 2020-2022

Mede door corona en de opmars van buitenlandse streamingplatforms zijn er binnen een groot deel van de sector film/AV (financiële) problemen. Toch is de Fair Practice Code een punt van overleg geworden met al enige verbeteringen tussen 2020 en juni 2022.

8.1. Fair Practice Code, Intentieverklaring audiovisuele sector, 2020

Een werkgroep van betrokkenen heeft gewerkt aan sectorspecifieke gedragsregels en richtlijnen op basis van de Fair Practice Code. Deze zijn begin 2020 verschenen en inmiddels breed onderschreven. Het gaat om een uitwerking van de waarden in de Code zoals transparantie, duurzaamheid en solidariteit, Daarnaast betreft het een veilige en gezonde werkomgeving, heldere en accurate communicatie en vertegenwoordiging plus redelijkheid bij geschillen. Tijdens het halfjaarlijkse Verenigenoverleg, voorgezeten door DAFF, wordt besproken hoe de Intentieverklaring in de praktijk functioneert. Het was aanvankelijk de bedoeling dat de verklaring uiterlijk in het najaar van 2021 zou worden geëvalueerd en waar nodig aangepast. Er is echter besloten om dat traject voort te zetten binnen het traject van Platform ACCT.

8.2. Fijn Weekend - Commercial Producenten Akkoord, 2021

In juli 2021 heeft Fijn Weekend, een nieuwe initiatiefgroep en informele vereniging, een akkoord over redelijke en veilige werkomstandigheden gesloten met veel producenten van commercials. Het akkoord bevat de volgende hoofdelementen: werkdag, calltijden, overuren, nachtwerk, turnaround, werken op zon- en feestdagen, pauzes & catering, reizen, het boeken, force majeure/ overmacht. Fijn Weekend wil een dergelijk akkoord ook graag sluiten met andere categorieën producenten (met name van dramaproducties) waaronder leden van de NAPA. De meest actuele versie is van 17 maart 2022. Werkenden moeten nog wel zelf onderhandelen over hun individuele dagfee en functiespecifieke vergoedingen.

Daarnaast is door Fijn Weekend! een begrippenkader geschreven en gepubliceerd op hun website.

8.3. Uitgevers van nieuwsmedia - NVJ, Werkcode Freelance Journalistiek, 2021

Freelance journalisten die werken voor nieuwsmedia kunnen sinds medio 2021 terugvallen op afspraken over hun honorarium en de voorwaarden waaronder zij werken. Daarvoor zorgt een Werkcode voor freelance journalistiek die de Nederlandse uitgevers van nieuwsmedia samen met de Nederlandse Vereniging van Journalisten hebben opgesteld. De twee grootste uitgevers van dagbladen, tijdschriften, aanverwante online uitingen c.s. DPG Media en Mediahuis, beide in buitenlandse handen, hebben inmiddels besloten de Werkcode in te voeren.

De nieuwsmedia betalen aan freelance journalisten die per uur worden betaald voortaan tenminste 150% van het Cao-loon dat past bij de functie die wordt vervuld. De opslag stelt freelancers in staat voorzieningen te treffen voor onder meer pensioen, verzekeringen, vakantie en ziekte. Daarnaast zijn afspraken opgenomen die garanderen dat journalisten zich betrokken, gewaardeerd en gelijkwaardig kunnen voelen, of zij nu in vaste dienst zijn of

als zzp'er werken. Door de vaste toeslag stijgen de tarieven voortaan altijd mee met Cao-verhogingen. Ook voor freelancers die per opdracht worden betaald, zoals fotojournalisten, **auteurs, camjo's en specialisten**, biedt de Werkcode garanties. De uitgevers hebben de plicht op zich genomen de tarieven voor deze zzp'ers zodanig vast te stellen, dat ook hun honorarium minstens 150% van de vergelijkbare Cao-schalen bedraagt.

8.4. NVJ/FNV Media & Cultuur/CNV Vakmensen – NPO/RPO/NLPO/ Bindinc/AKN/Dutch CORE, Freelancers in Cao Omroepersoneel, 2022

Zzp'ers die binnen de landelijke en regionale publieke omroepen werkzaam zijn kunnen vanaf 1 april 2022 hun tarieven verhogen. Het vastgestelde minimumtarief voor freelancers stijgt dit jaar met 3% en volgend jaar met nog eens 2%. Wie boven dit tarief werkt, kan 1,8% meer in rekening brengen. De stijging van het minimumtarief is gekoppeld aan de Cao die onlangs is vastgesteld. Binnen de publieke omroep geldt een Code dat een freelancer nooit minder mag worden aangeboden dan anderhalf keer het minimumloon dat geldt voor de specifieke functie in de omroep-CAO. Deze voorwaarde zou moeten zorgen voor eerlijkere tarieven aan zzp'ers. Er hebben 3 vakbonden getekend.

De FNV stelt: *'Een relatief groot deel van de mensen die werken binnen de publieke omroep is zelfstandig ondernemer. Door de koppeling van de Cao met de minimum freelance tarieven willen we voorkomen dat juist deze groep achterblijft in inkomen. Natuurlijk moedigen we zzp'ers ook altijd aan om te onderhandelen.'* Voor de zogeheten buitenproducenten geldt een pas-toe-of-leg-uit principe.

Hoofdstuk 9. Plannen voor toekomstig beleid van rijksoverheid e.a.

9.1. Raad voor Cultuur sectoradvies 'Zicht op zoveel meer' 2018

De Raad voor Cultuur heeft in 2018 zijn sectoradvies 'Zicht op zoveel meer' uitgebracht. Het advies biedt een goed overzicht van de situatie van de film/AV-sector met name in het zogeheten culturele domein. De Raad geeft aan dat het noodzakelijk is structureel meer ruimte te creëren voor de totstandkoming plus het zichtbaar en toegankelijk maken van kwalitatief hoogwaardige producties van eigen bodem: van speelfilms en animatiefilms tot documentaires, series en innovatieve mediaproducties zoals games en virtual reality-video's. De Raad stelt een samenhangend pakket van maatregelen voor dat uitgaat van een geïntegreerd film- en mediabeleid om bestaande knelpunten op te lossen en kansen te verzilveren. De aanbevelingen omvatten de versterking van de hele keten, van het stimuleren van mediageletterdheid en filmeducatie, talentontwikkeling en innovatie tot verhoging van de kwaliteit van producties in de volle breedte, alsook de toegankelijkheid en zichtbaarheid ervan. Dit betreft de fysieke platformfunctie via festivals, in bioscopen en filmtheaters en het beter ontsluiten van audiovisueel (archief)materiaal plus online via de digitale platforms.

De essentie van het advies is als volgt. Creëer de randvoorwaarden voor een vitale audiovisuele sector via heffingen en inningen van auteursrechten. Stel een investeringsagenda op. Stimuleer mediawijsheid en filmeducatie. Versterk het culturele

audiovisuele product. Zorg voor brede toegankelijkheid van Nederlands audiovisueel materiaal. Vergroot de organisatiegraad en slagkracht van de sector.

De Raad pleit daarin o.a. voor het vormen van een **AV Fonds** in plaats van het Filmfonds. Tot op heden medio 2022 heeft men van rijkswege nog geen aanstellen gemaakt om dit te realiseren. De verbreding van de opdracht van het fonds kon volgens de Raad gedeeltelijk worden gefinancierd uit extra gelden die in het Regeerakkoord 2017 voor cultuur in het vooruitzicht zijn gesteld. Maar de belangrijkste voeding moet komen uit heffingen. Omdat heffingen vastgelegd moeten worden in wetgeving, zal de financiële circulariteit pas na invoering daarvan kunnen worden gerealiseerd. Voor de tussenliggende fase adviseert de Raad aan de rijksoverheid om een overbruggingskrediet beschikbaar te stellen van jaarlijks € 50 miljoen. Dit kan te zijner tijd weer (gedeeltelijk) terugbetaald worden uit de opbrengsten van heffingen. De Raad adviseert voor alle regelingen, en naar analogie van het huidige instrumentarium van het Filmfonds, met zogenaamde **achtergestelde leningen** te werken.

9.2. Rapport Dialogic c.s. ‘Verheffing of verstoring’ over stimuleringsmaatregelen n.a.v. Raadsadvies, 2019

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft adviesbureau Dialogic c.s. mede naar aanleiding van het Raadsadvies in januari 2019 het rapport ‘Verheffing of verstoring. Effecten stimuleringsmaatregelen audiovisuele productie in Nederland’ uitgebracht. Het rapport laat zien dat de marges in de traditionele vertoning klein zijn. De opbrengsten van films worden verdeeld tussen bioscopen en distributeurs, waarbij de laatste vervolgens de producenten trachten terug te betalen. Deze moeten op hun beurt de financiering van private partijen en van zichzelf terugbetalen, daarna die van de publieke fondsen en tot slot is er een verdeling van de eventuele winst. Uit de analyse volgt dat van de drie onderzochte toekomstige stimuleringsinstrumenten (heffingen, quota en investeringsverplichtingen) heffingen het meest marktverstoring werken. Uit de elasticiteitsanalyse volgt dat de prijseffecten voor de consument naar verwachting het grootste zullen zijn bij SVOD, gematigd bij lineaire TV en TVOD en beperkt bij bioscopen en filmtheaters.

9.3. OCW voorstel tot aanpassing Mediawet met investeringsverplichting voor vertoners, oktober 2020 en juli 2022

Als gevolg van een Europese richtlijn is eind 2020 een voorstel tot wijziging van de Mediawet in verband met het invoeren van een investeringsverplichting voor VOD-diensten, de publieke omroep en bioscopen en filmtheaters ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product door het Rijk in consultatie gebracht. In het wetsvoorstel van 2020 wordt de omzet tot € 1 miljoen wordt buiten beschouwing gelaten. Daarboven wordt 6% voor SVOD-diensten de publieke omroep en 3% voor de andere partijen als investeringsplicht voorgesteld. Vanwege de val van het kabinet heeft het traject even stil gelegen, maar de nieuwe staatssecretaris cultuur en media heeft dit in 2022 weer opgepakt. Het nieuwe wetsvoorstel richt zich nog alleen op VOD-diensten maar er zijn ook wijzigingen aangebracht in het percentage dat moet worden geïnvesteerd en de omzet-drempel. In haar brief ‘Kracht door samenwerking: aanpak voor een sterk en zichtbaar Nederlands cultureel audiovisueel aanbod.’ van 18 juli 2022 stelt zij over het gelijktijdig ingediende voorstel tot wijziging van de Mediawet het volgende:

‘Het wetsvoorstel bevat een verplichting voor video on demand-aanbieders met een jaarlijkse in Nederland gegenereerde relevante omzet boven € 30 miljoen, om te investeren in Nederlandse films, series en documentaires. Deze aanbieders moeten 4,5% van de jaarlijkse in Nederland genereerde relevante omzet per VOD-dienst investeren.’
De Kamerbehandeling van het wetsvoorstel wordt dit najaar verwacht.

9.4. J&V/OCW Voorstel tot aanpassing Auteurswet met meer vergoedingen en voortaan ook door streamingplatforms/VOD, 2022

Bij het maken van een film wordt elke maker geacht zijn vertonings- en exploitatierecht over te dragen aan de producent. Je kunt hier met een (bij voorkeur schriftelijke) overeenkomst van afwijken, maar dat komt bijna niet voor. Het idee hierachter is dat niet een enkele maker zo de exploitatie van de hele film kan tegenhouden. Dit betreft een internationale praktijk en noodzaak om producties te kunnen verfilmen, financieringsafspraken en exploitatie mogelijk te maken.

De producent mag de film dan verveelvoudigen en openbaar maken. De makers van het scenario, de filmmuziek en andere van de film scheidbare auteursrechtelijke bijdragen zoals het decor mogen hun afzonderlijke werk overigens wel zelf openbaar maken en verveelvoudigen. Ook hier kan met een overeenkomst van worden afgeweken. De producent wordt wel geacht alle makers van de film een vergoeding te bieden, en dit contractueel vast te leggen. Producent ben je volgens de wet alleen als je en kapitaal verschaft, financieel risico draagt en de makers bij elkaar brengt.

Uit de beantwoording van Kamervragen op 1 november 2021 blijkt voorts het volgende. Scenarioschrijvers, hoofdregisseurs, en hoofdrolacteurs hebben recht op een uit hoofde van de wet collectief te innen en verdelen proportionele billijke vergoeding voor het ‘mededelen’ aan het publiek van hun filmwerken, te betalen door degene die het filmwerk op die wijze openbaar maakt. De beschikbaarstelling van het filmwerk op zodanige wijze dat het filmwerk voor de leden van het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijdstip toegankelijk is (video on demand of VOD genoemd), is van die vergoedingsaanspraak uitgezonderd. Er is een wetsvoorstel in ambtelijke voorbereiding waarbij die uitzondering wordt geschrapt. Daarbij wordt overwogen om de aanspraak op een vergoeding te laten gelden voor video on demand diensten die worden aangeboden tegen een geldelijke vergoeding van de gebruikers. Tevens wordt overwogen om de vergoedingsaanspraak naar alle filmmakers (dus niet alleen scenarioschrijvers en hoofdregisseurs) en alle acteurs (dus niet alleen hoofdrolacteurs) uit te breiden. Over het wetsvoorstel loopt van 4 april tot 4 juli 2022 een internetconsultatie.

Sinds 2015 is er een vrijwillig systeem van afdrachten, dat volgens betrokkenen en deskundigen nog niet voldoende werkt. Op 30 maart 2022 hield de Tweede Kamer een hoorzitting over de beoogde nieuwe wetgeving, waarbij er veel protest was vanuit het VOD-veld.

9.5. Platform ACCT, Voorbereiding drie onderzoeken m.b.t. auteursrecht, 2022

Het is ter aanvulling op de vermelde ‘plannen voor toekomstig beleid’ misschien ook goed om op te merken dat Platform ACCT (‘werkgroep/commissie’ Auteursrecht) voorbereidingen treft voor drie onderzoeken m.b.t. auteursrecht:

1. Een onderzoek naar de toegevoegde waarde van de volledige auteursrechtensector in NL (door MinEZK, het betreft een onderzoek als vervolg op eerdere vergelijkbare onderzoeken volgens de onderzoeksmethode van de WIPO, zodat de resultaten vergelijkbaar zijn met andere onderzoeken in andere landen).
2. Een onderzoek naar de gang van de geldstromen 'collectief auteursrecht'. Hoeveel geld komt er vanuit welke bron en via welke organisaties bij welke beroepsgroepen en andere rechthebbenden terecht (bron: thuiskopie, leenrecht, kabelgelden etc.; rechtenorganisaties: BUMA/STEMRA en alle anderen).
3. Een onderzoek naar de omvang van de individuele afspraken over auteursrecht die auteurs en uitvoerend kunstenaars als rechthebbende kunnen maken met hun (commerciële, particuliere en publieke) opdrachtgevers, producenten en exploitanten.

9.6. Brief 'Toekomst mediabeleid' vorig Kabinet, juli 2021

Uit de visiebrief 'Toekomstbestendige publieke omroep' door het vorige kabinet van juni 2019 zijn twee trajecten voortgekomen. Het ene traject betreft de samenwerking tussen het Filmfonds en de publieke omroepen met betrekking tot de productie en zichtbaarheid van Nederlandse films, series en documentaires (**traject Krachtenbundeling**). Het andere traject behelst de samenwerking tussen de publieke omroepen en de onafhankelijke producenten in het licht van het verhoogde percentage onafhankelijke producties (**traject Buitenproducenten**).

In de brief 'Toekomst mediabeleid' van juli 2021 hebben de voormalige minister en staatssecretaris van OCW de Kamer geïnformeerd over de voortgang. Bij het onderdeel Krachtenbundeling wordt vermeld dat er vanuit publiek overheidsgeld € 145 miljoen bijgedragen wordt aan films, series en documentaires. Ongeveer € 97 miljoen wordt verstrekt via de publieke omroepen c.s. Hiervan wordt € 16,6 miljoen verdeeld door het NPO-fonds, dat in afwachting van de nieuwe genre-aanpak vooralsnog blijft bestaan. Daarnaast wordt in dit kader € 47,5 miljoen verstrekt via het Nederlands Filmfonds. De OCW speelfilmgelden van het CoBO-fonds gaan zoals gemeld per 2022 naar het Filmfonds. Bij het onderdeel Buitenproducenten wordt vermeld dat de publieke omroepen per 2022 25% van hun programmabudget oftewel € 138 miljoen voor onafhankelijke producenten moeten aanwenden: dit percentage haalden zij in de afgelopen jaren al.

9.7. Urgent financieel verzoek producenten/werkenden aan huidig Kabinet/Kamer, maart 2022

Op 30 maart jl. heeft een aantal verenigingen in de film/AV-sector zich tot de nieuwe OCW-staatssecretaris Cultuur en Media gericht met het oog op de behandeling van de **Voorjaarsnota** in de Kamer en als follow-up van de door hen vorig jaar ingediende investeringsagenda. Het gaat om producenten, regisseurs, scenaristen, acteurs en andere werkenden. Er is volgens hen een samenhangend pakket aan maatregelen nodig om het Nederlandse productieklimaat en de internationale concurrentiepositie structureel te versterken, de arbeidsmarkt te verbeteren en de negatieve impact van de coronacrisis te beperken. De urgentie hiervan neemt met de dag toe.

Refererend aan hun eerdere investeringsagenda van september 2021 is de essentie van het financiële verzoek thans als volgt:

- * Versterken van het budget bij het Filmfonds van de Production Incentive voor Nederlandse producties en structurele uitbreiding met de regeling voor de hoogwaardige high-end tv-series. De meerwaarde hiervan voor de sector en de Nederlandse economie als geheel is gebleken uit een recente rapportage over de economische effecten. € 12,5 miljoen.
- * Verbeteren van de aansluiting tussen het cultuurbeleid en het filmbeleid van de publieke omroep, onder meer met het oog op het nieuwe speelfilmconvenant. € 1 miljoen voor extra rechtenkosten plus € 4 miljoen extra geld.
- * Opbouw sectorbrede en revolverende vangnetregeling pandemie voor alle audiovisuele producties. € 19,4 miljoen.
- * Versterking van de infrastructuur voor talentontwikkeling en productie. € 6 miljoen.
- * Indexering van budgetten voor culturele AV-producties. Toestaan van realistische reserves bij producenten.

De brief vraagt aandacht voor de positie van het NPO-fonds bedoeld voor hoogwaardige dramaproducties, documentaires en talentontwikkeling bij de landelijke publieke omroepen: er wordt benadrukt dat waarborgen over het budget in combinatie met de onafhankelijke beoordelingssystematiek behouden moeten blijven.

Er wordt in de brief gesproken over het voorstel voor de Wet investeringsverplichting die o.a. streamingplatforms noodzaakt tot bijdragen in Nederlandse producties. Hierdoor kan de onafhankelijke productiesector volgens de brief zijn rol (blijven) nemen om een divers kwaliteitsaanbod voor het grote publiek én een publiek van liefhebbers te maken. Eerder is de jaarlijkse opbrengst begroot op tenminste € 25 miljoen. Maar men vreest dat het lang duurt voordat dit geld beschikbaar komt. Daarom is de gevraagde tussenoplossing dringend nodig. Temeer daar de Raad voor Cultuur in zijn advies in 2018 sprak over de behoefte aan een impuls van € 50 miljoen.

De brief memoreert voorts het Sectorplan Film/AV-sector dat inmiddels is gepubliceerd (zie 9.9 en 9.10).

9.8. 'Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: herstel, vernieuwing en groei', OCW-staatssecretaris Cultuur en Media Uslu, mei 2022

Op 23 mei 2022 heeft de nieuwe OCW-staatssecretaris Cultuur en Media Uslu de 'Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: herstel, vernieuwing en groei' naar de Kamer gezonden. Deze gaat over de kabinetsplannen met name gelet op de coronacrisis. Dit jaar is € 135 miljoen beschikbaar. De brief kent bij herstel 5 themalijnen: herstart/publiekswerving, arbeidsmarkt, makers, jongeren en innovatie. Vanaf 2023 betreft het € 170 miljoen structureel, de Kamerbrief hierover verschijnt na Prinsjesdag.

Ten behoeve van de film/AV-sector komt het volgende beeld voor 2022 naar voren:

- Conform de onder punt 4 genoemde brief van het veld uit maart 2022 wordt de production incentive high end series voorlopig verlengd en de zichtbaarheid van Nederlandse speelfilms gestimuleerd. Het kabinet trekt hier € 12,5 miljoen voor uit.
- Het kabinet stelt eenmalig € 6 miljoen beschikbaar om de verouderde digitale projectoren van de filmtheaters te vernieuwen. De staatssecretaris geeft hierbij aan dat de verwachting is dat deze bijdrage wordt gematcht door medeoverheden en filmtheaters zelf.
- De staatssecretaris wil de productie, toegankelijkheid en zichtbaarheid van films, series en documentaires van Nederlandse bodem stimuleren ten opzichte van het toegenomen internationale aanbod. Binnenkort zal zij in een aparte brief ingaan op een investeringsverplichting voor streamingdiensten die in het coalitieakkoord is aangekondigd. Inmiddels is dat op 18 juli gebeurd, zie 9.3.

Er zijn dit jaar bovendien maatregelen voor de brede culturele en creatieve sector als geheel die, ook volgens het Filmfonds, positief kunnen werken voor de film/AV:

- Er komt € 4 miljoen voor publiekcampagnes om mensen weer naar theaters, podia en bioscopen te trekken. Naast extra geld om jongeren zelf meer cultuur te laten beoefenen komt er voor de MBO-ers € 2,5 miljoen extra beschikbaar om cultuur te gaan bekijken.
- De staatssecretaris trekt € 5 miljoen uit om culturele programma's bij de publieke omroep te stimuleren, met als doel om meer publiek te verleiden tot cultuurbezoek.
- Via Cultuur+Ondernemen komt € 15 miljoen beschikbaar om via een lening tegen een lage rente te investeren in producties en projecten.
- Ook wordt de continuïteitsregeling voor culturele audiovisuele producties uitgebreid met € 5 miljoen om verzekeringsrisico's op te vangen.
- In afwachting van grotere hervormingen op de arbeidsmarkt vanuit het kabinet, investeert de staatssecretaris dit jaar al in de culturele arbeidsmarkt. Er komt € 10 miljoen voor een pilot die werkgevers faciliteert om gezamenlijk freelancers in dienst te nemen waardoor deze meer sociale zekerheid hebben. Er komt tevens een pilot met een financiële tegemoetkoming in de kosten van een arbeidsongeschiktheids- of pensioenverzekering.
- Met een speciaal programma wil de staatssecretaris een impuls geven aan schoolverlaters en startende makers die vanwege de sluiting van de cultuursector een moeilijke start in de cultuursector hadden. Het kabinet trekt € 9,9 miljoen uit om hen de kans te bieden een podium of werkplek te vinden en een carrière op te bouwen.

9.9. Werkgroep Sectorplan 'Versterking Nederlandse culturele audiovisuele producties', juni 2022

Om nu voortgang te boeken diende er een Sectorplan Film/AV-sector te komen. Tijdens een Filmpolitieke Werklunch bij het Nederlands Film Festival van september 2021 kwam naar voren dat het belangrijk is als de voorwaarden van een stimuleringsmaatregel aansluiten bij de actuele inzichten en ontwikkelingen. Bij het debat over cultuur en corona in de Tweede Kamer enkele dagen later onderstreepte voormalig OCW-minister Ingrid van Engelshoven dat de voortgang van het wetsvoorstel rond de investeringsverplichting aan een nieuw kabinet is. Wel zei de minister toe het proces aan te zullen jagen om tot een plan vanuit de sector te komen wat partijen in de productie- en vertonings/exploitatieketen *zelf* kunnen doen om tot een betere en meer evenwichtige samenwerking te komen.

Doreen Boonekamp, voormalig directeur van het Nederlands Filmfonds en het Nederlands Film Festival, werd voorzitter van een werkgroep om daartoe eerste stappen te zetten. Op 20 juni 2022 is de eindrapportage 'Versterking Nederlandse culturele audiovisuele producties' van de Werkgroep Sectorplan aan de huidige staatssecretaris Cultuur en Media Gunay Uslu aangeboden. Bij de Kamerbrief van 18 juli is de eindrapportage openbaargemaakt (zie 9.10)

9.10. 'Hoofdlijnenbrief media 2022' juni 2022 en Kamerbrief 'Kracht door samenwerking: aanpak voor een sterk en zichtbaar Nederlands cultureel audiovisueel aanbod' juli 2022, OCW-staatssecretaris Cultuur en Media Uslu

De 'Hoofdlijnenbrief media' van 7 juni 2022 bevat een passage over cultureel audiovisueel aanbod. De staatssecretaris stelt hierover het volgende:

'Het Nederlands cultureel audiovisueel aanbod weerspiegelt de vele verhalen en leefwerelden in onze samenleving. Door het toenemende internationale aanbod vind ik het belangrijk dat de productie, toegankelijkheid en zichtbaarheid van Nederlandse films, series en documentaires van Nederlandse bodem worden gestimuleerd. Dit hangt samen met de culturele en creatieve sector. Zoals gesteld in mijn Hoofdlijnenbrief Cultuur ga ik, om de continuïteit in de audiovisuele sector te waarborgen, onafhankelijke producenten die niet gefinancierd worden door het Filmfonds ondersteunen door verzekeringsrisico's op te vangen. Ook maak ik geld vrij voor onafhankelijke producenten en de zichtbaarheid van Nederlandse films bij de publieke omroep. Daarnaast stimuleer ik via het Filmfonds dat meer wordt geïnvesteerd in grote Nederlandse drama-, documentaire- en animatieseries.'

In de daarop volgende Kamerbrief 'Kracht door samenwerking (..) van 18 juli 2022 van de staatssecretaris Cultuur en Media staan vier hoofdlijnen: invoering investeringsverplichting voor grotere VOD-aanbieders, versterking productie en zichtbaarheid, bevordering samenwerking tussen landelijke publieke en onafhankelijke producenten plus follow-up bouwstenen sectorplan.

- Voor de investeringsverplichting, zie 9.3.

- Bij de versterking van productie en zichtbaarheid gaat het om 2 maatregelen die al bekend waren uit de Hoofdlijnenbrief cultuur: de high incentive regeling in 2022 en geld voor digitalisering van filmtheaters. Er zijn 2 nieuwe maatregelen: 18 speelfilms per jaar na vertoning in de bioscopen exclusief bij de publieke omroepen te zien en € 5 miljoen incidenteel voor dekking van na de coronapandemie niet meer te verzekeren risico's bij producties.

- Voorts meldt de staatssecretaris: 'Ik wil de samenwerking tussen de landelijke publieke omroep en onafhankelijke producenten stimuleren en faciliteren. Hierbij is het tot stand brengen van een samenwerkingscode tussen de Nederlandse Content Producenten (NCP) en de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA) enerzijds, en de publieke omroep anderzijds een mooie volgende stap. Naast het bestaande convenant tussen deze partijen waarin financiële en juridische afspraken zijn vastgelegd, kunnen in een samenwerkingscode afspraken worden gemaakt over de werkwijze en procedures zodat

samenwerking soepel kan verlopen. OCW begeleidt dit proces.' Tevens stelt zij dat het NPO-fonds blijft bestaan in de huidige vorm en met de huidige € 16 miljoen, wel wordt het gekoppeld aan het nieuwe genrebeleid van de NPO in afstemming met de makers.

- Over de eindrapportage van de Werkgroep Sectorplan maakt de staatssecretaris de volgende opmerkingen: 'Vorig jaar is een aanjager aangesteld om partijen uit de audiovisuele productie- en exploitatieketen in Nederland bij elkaar te brengen. Het doel hiervan was om gezamenlijk te werken aan een plan van de sector voor de versterking van de productie en zichtbaarheid van Nederlandse speelfilms, animatiefilms, documentaires, innovatieve mediaproducties en series. Op 20 juni jl. heb ik van de werkgroep, bestaande uit partijen uit de productie- en exploitatieketen (makers, producenten, film distributeurs, bioscoopexploitanten, omroepen en VOD-aanbieders), de eindrapportage met bouwstenen voor een sectorplan ontvangen.(..)

Hierin zijn aanbevelingen opgenomen die de sector zelf kan oppakken en aanbevelingen die gericht zijn op overheidsbeleid. Deze aanbevelingen betreffen onder andere talentontwikkeling en capaciteitsopbouw van creatief, technisch en productietalent, het optimaliseren van het ontwikkelings- en productieproces, samenwerking in de keten, en het verbeteren van de zichtbaarheid van Nederlandse culturele audiovisuele producties in binnen- en buitenland. Ik complimenteer de werkgroep met het resultaat. Het is waardevol dat verschillende partijen uit de keten de handen ineenslaan en de krachten bundelen. Ik zal de komende tijd in gesprek gaan met de sector over de aanbevelingen en over het vervolg.'

Hoofdstuk 10. Algemene schets van de problemen die zijn benoemd in productie, distributie en vertoning anno 2022

Tot op heden zijn de onderstaande problemen qua (arbeids)voorwaarden aan de oppervlakte gekomen plus gemeld aan Platform ACCT en eerder aan HTH Research. Dit betreft een indicatieve opsomming.

Melding, algemeen

1. Het is onduidelijk hoe het Nederlands Filmfonds exact omgaat met het toetsen van de Fair Practice Code c.q. eerlijke beloning bij zijn subsidies voor films. De gegevens hiervan zijn niet openbaar. Het Financieel & Productie Protocol en de begrotingsmodellen van het fonds bevatten geen fair pay-richtlijnen voor de subsidie-aanvragers.

2. De NPO laat qua productie veel over aan de afzonderlijke publieke omroepen en de buitenproducenten. Soms is er sprake van producerende onderaannemers. Er is geen duidelijke en/of eenduidige lijn voor de honorering. De verantwoordelijkheid/het risico voor het aanvragen (en slagen) van aanvullende financiering voor tekorten of meerkosten wordt bij de buitenproducent gelegd.

3. Omroepen werken met vaste slotbedragen ongeacht hoogte budget, terwijl door de veranderende markt en corona de investeringen o.a. vanuit de traditionele filmketen zijn teruggelopen. Het gat tussen budget en financiering wordt dus groter.

4. Er wordt niet optimaal samengewerkt tussen de productie- en vertonings/exploitatieketen. De hoop is dat het beoogde Sectorplan Film/Versterking Nederlands cultureel audiovisueel aanbod daarvoor een oplossing biedt.

Melding t.a.v. WERKENDEN/CREW

SCENARISTEN

1. Te geringe betaling.

2. Contact tussen scenaristen plus zakelijke en uitvoerende producenten is door de werkdruk en financiën vaak niet optimaal, waardoor b.v. scenario's veranderd moeten worden.

NIET-HOOFDFUNCTIES

1. Veel zzp'ers. Te geringe betaling. Geen Cao.

2. Te krap filmbudget bijvoorbeeld t.o.v. grootte scenario. Volgens de geleding werkenden leidt dit regelmatig tot te lange deels niet betaalde werkdagen. Tijdens het DAFF-Verenigensoverleg van april 2022 kwam voorts naar voren dat er hierdoor bezuinigingen worden doorgevoerd in tijd en menskracht. Dus heads of department moeten het doen met een assistent minder en/of goedkopere krachten die nog niet de gewenste kwaliteit kunnen leveren.

3. Deze problemen qua arbeidsvoorwaarden en financiën zijn volgens HTH het grootst aan het einde van de productie dus in de postproductie en aan het einde van de hiërarchie oftewel bij assistenten en stagairs.

Aanvulling door werkenden juli 2022:

De NPO coördineert de programmering van alle netten, zenders en platforms en verdeelt het programmabudget dat 'de publieke omroep' van de overheid krijgt. Daarnaast is een taak van de NPO om te zorgen voor heldere spelregels voor alle omroepen en contentproducenten, waar moeten programmavoorstellen aan voldoen.

Ter vervulling van deze taak waren er in het verleden ook uitgebreide afspraken over arbeidsvoorwaarden en tarieven voor allerlei soorten zzp'ers die werkzaamheden verrichtten voor de NPO (toen NOS). Een en ander vervat in de HOCO-regelingen (Honorarium College), die jaarlijks, in elk geval m.b.t. de indexering ervan, werd bijgehouden. Deze afspraken vloeiden voort uit artikel 16 lid 2-L Mediawet:

'De Nederlandse Omroep Stichting is het samenwerkings- en coördinatieorgaan van de landelijke omroep. Naast andere taken die de Stichting heeft op grond van deze wet, is zij belast met (...) het in samenwerking met de Wereldomroep vaststellen van normen voor de honorering van losse medewerkers, mede in naam van de instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep, met uitzondering van politieke partijen;'

De verenigingen verwijzen graag, ter aanvulling op de in het Startdossier genoemde onderzoeken, naar het in dit verband zeer relevante IViR-onderzoek 'De rechtspositie van de audiovisuele maker binnen de publieke omroep', van prof. dr. P.B. Hugenholtz uit 2015.

P.S.

Platform ACCT wijst erop dat in artikel 2.2. lid g van de Mediawet 2008 thans het volgende wordt gemeld qua NPO-taken, waarbij de NPO in de praktijk de positie van freelancers werkend voor onafhankelijke zogeheten buitenproducenten niet meeneemt: *'Het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten en het vaststellen van normen voor de honorering van freelancers, mede in naam van de landelijke publieke media-instellingen;'*

Melding t.a.v. (ONAFHANKELIJKE) PRODUCENTEN

1. Hoge werkdruk en een beperkte bezetting bij de bureaus van de producenten.
2. Bevindingen onderzoek 'De documentaire producenten in beeld' door USBO/ Universiteit Utrecht 2019 voor NAPA. Kleine bureaus en weinig buffers dus advies van onderzoekers: vergroot producers fee en organisatiegraad, investeer in ondernemerschap en zakelijk opereren plus stimuleer ontwikkeling voor digitale platforms.
3. Enquête in eigen kring en wens tot tweede USBO/UU-onderzoek bij andere categorieën/niet-documentaire producenten 2022.
4. Veel films/AV-producties zijn door corona op de plank blijven liggen. De vraag is of de kosten ooit nog worden terugverdiend.

Aanvulling door onafhankelijke producenten juli 2022:

- (i) De positie van productiebedrijven staat onder druk. Producenten zouden beter in staat gesteld moeten worden om de solvabiliteit, stabiliteit en kwaliteit van hun productiehuisen te verbeteren en de bedrijvigheid te stimuleren.

Stimuleer goed ondernemerschap. In het huidige financieringssysteem is sprake van een disbalans tussen risico en rendement. De onzekerheden en risico's waar producenten mee te stellen hebben staan vaak niet in verhouding tot het eventuele rendement dat een productie zou kunnen opleveren. Dat wordt versterkt doordat de producent die gebruik maakt van publieke financiering onvoldoende kan en mag ondernemen.

Een wezenlijk probleem voor veel onafhankelijke producenten is dat zij niet of nauwelijks voldoende financiële buffers kunnen opbouwen die noodzakelijk zijn voor een gezonde bedrijfsvoering. Terwijl dat wel nodig is om de huidige productiedrang te doorbreken, te kunnen bouwen aan een 'huis' met eigen signatuur, te investeren in talentontwikkeling en innovatie en het steviger positioneren van producties door middel van marketing, educatie en impact producties. Dit leidt tot uitholling van de productiebedrijven en werkt door in de gehele keten.

=> Verbeter de toegang tot revolverende middelen en de recoupmentpositie van producenten. Verhoog de toegestane marge (overhead en producer's fee) voor lopende projecten; voor de goede orde: de producer's fee is niet het privé-salaris van de producent. Beloon aanvullende inspanningen t.b.v. sales et cetera.

(ii) Stimuleer goed opdrachtgever- en werkgeverschap. De producent wil graag eerlijk betalen – en staat hiervoor ook op de Bühne namens alle makers en crew – maar de budgetten hiervoor zijn niet toereikend. Een gezonde arbeidsmarkt en een gezonde financieringsbasis kunnen niet los van elkaar worden gezien. Publieke financiers zoals het Nederlands Filmfonds en de publieke omroep dienen hiervoor verantwoordelijkheid te nemen en daartoe budgettair in staat te worden gesteld.

=> Onderzoek wat binnen onze sector nodig is om te voldoen aan de Fair Practice Code.

=> Herijk nu alvast de budgetten die door publieke fondsen en omroepen beschikbaar gesteld worden met het oog op indexatie.

=> Publieke financiers zouden meer coulance moeten betrachten wat betreft de projectgebonden kosten van werknemers en afrekening van kosten die onder overhead vallen.

(iii) Tegelijkertijd benadrukken producenten dat een eerlijke vergoeding voor iedereen niet per se te bereiken is door een verhoging van alle vergoedingen, er moet ook gekeken worden naar de verdeling van het huidige geld.

(iv) De producent loopt er tegenaan dat financieringspartijen maar ook andere partners in de keten garanties eisen stellen met betrekking tot bijvoorbeeld oplever-/releasedata, waardoor hij/zij genoodzaakt is om crew al in een vroeg stadium te reserveren, terwijl de overeenkomsten met de financiers nog niet zijn getekend. Valt de deal dan toch nog door de mand, dan kan de gereserveerde tijd van crew niet goedgeemaakt worden. Omdat er nog geen geld is, kan ook niet (altijd/geheel) worden gecompenseerd. Hoe graag de producent dat ook zou willen. Hij/zij heeft (en krijgt) zelf niet de financiële ruimte om dit uit eigen zak te bekostigen.

Melding t.a.v. DISTRIBUTEURS

1. Hun rol in de traditionele filmketen is niet altijd nodig bij de nieuwe/andere ketens. Het is zoeken naar een actuele rol. Door de hoeveelheid titels blijft het cruciaal dat films goed onder de aandacht van het publiek worden gebracht.

Melding t.a.v. VERTONERS c.q. BIOSCOPEN/FILMTHEATERS

1. Terugloop publiek en verliezen door coronapandemie zijn moeilijk in te lopen, omdat het aantal bezoekers nog niet op het oude peil is. In 2019 38, in 2021 slechts 14 miljoen. Marktaandeel bezoekers en recettes Nederlandse films in beide jaren ongeveer 21,5%.

2. Streamingplatforms/video on demand bieden veel concurrentie en zullen dat blijven of zelfs steeds meer doen.

3. Nieuwe digitaliseringsnoodzaak voor bioscopen en filmtheaters met extra kosten dient zich aan.

4. Er is sinds juli 2017 geen Cao voor de bioscopen en filmtheaters meer. Er wordt met behulp van bureau Berenschot gewerkt aan standaard arbeidsvoorwaarden door een koplopersgroep van filmtheaters, mogelijk gaat dit ook gebeuren voor de filmfestivals

Melding t.a.v. STREAMINGPLATFORMS

1. De introductie van auteursrechtheffingen zal naar eigen zeggen de vaak toch al niet winstgevende streamingplatforms van Nederlandse origine uit de markt drukken, omdat zij aan alle EU-makers moeten gaan betalen. Nederlandse makers hebben volgens deze streamers meer baat bij het stimuleren van een gezonde markt waarin voldoende ruimte is voor investeringen in Nederlandse producties.

DEEL 2, AANPAK VERBETERING ARBEIDSVOORWAARDEN

Hoofdstuk 11. Platform ACCT: aanpak verbetering arbeidsvoorwaarden in 2 Fasen, eerst culturele productie/cast en crew c.s. plus al snel ook rechten en vertoning/exploitatie

De film/AV-sector bestaat zoals vermeld uit de onderdelen productie en distributie/vertoning/exploitatie. Deze zijn van elkaar afhankelijk, ook financieel. Daarom zou de aanpak van de voorwaarden waaronder gewerkt wordt de gehele sector moeten betreffen. Dus het gaat niet alleen om de productie met een daarvoor bij Platform ACCT te vormen Ketentafel onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, maar ook om de distributie en eindvertoning.

Vanwege de omvang en het grote aantal categorieën werkenden en functies stelt Platform ACCT voor om, mede op aanraden van de betrokkenen binnen DAFF e.a., eerst aan de slag te gaan met de positie van de culturele AV productie/cast & crew c.s. Hiermee worden als startpunt alle domeinen/sub-sectoren bedoeld, waarbij in een later stadium een helder onderscheid zal moeten worden gemaakt tussen de verschillende soorten (juridische) werkenden en waar nodig de verschillende domeinen/sub-sectoren, om onderlinge verschillen tot hun recht te laten komen. Het is aan de ketentafel om hierover een besluit te nemen.

Hierbij raadt Platform ACCT aan ook meteen een relatie met de distributie/financiering te leggen omdat de producties mede vandaaruit bekostigd worden. Als concept-voorstellen in de Ketentafel Culturele AV Producties/Cast & Crew c.s. zijn ontwikkeld, is het raadzaam om reeds de volgende fase in te gaan en deze ook te bespreken met de partijen die in de sector verantwoordelijk zijn voor financiering/vertoning/exploitatie.

Voor de financiers vanuit de distributeurs en fondsen/financiers hebben wij een plek in de Klankbordgroep in gedachten, dit kan ook het geval zijn bij andere categorieën financiers. Een Klankbordgroep bij Platform ACCT bestaat voorts uit diverse deskundigen.

Voorts geldt dat de rechten een belangrijk element in de inkomsten van makers kunnen vormen, waarbij er bovendien sprake is van actuele ontwikkelingen. Ook dit onderwerp kan in een tweede fase aan bod komen. Dit geldt ook voor de werkenden/het eigen personeel in de vertoning/exploitatie en bij de producenten, waarbij opgemerkt wordt dat in het geval van werkgeversauteursrecht geen sprake is van inkomsten uit rechten voor de individuele werknemer.

Hoofdstuk 12. Fase 1, Film/AV Culturele Producties/Cast & Crew c.s., Voorstel 1/Inhoud Categorieën werkenden, soorten producties, prioriteiten in te ontwikkelen praktijkinstrumenten, implementatie/borging/handhaving

12.1. Tot op heden nauwelijks afspraken

Als de Film/AV-sector specifiek wordt bekeken dan geldt thans de volgende uitgangssituatie volgens onafhankelijke producenten/werkverleners e.a.:

- Er is geen AV-CAO;
- De NPO hanteert een eigen code Goed Opdrachtgeverschap, met hierin een 150%-regel ten behoeve van zzp'ers: een zzp'er zou minimaal 150% van het overeenkomstige CAO-loon (aangeboden) moeten krijgen (hierover zijn nog veel vragen);
- Er zijn geen honorariumrichtlijnen;
- Er zijn geen algemene branche (inkoop/verkoop) voorwaarden;
- Er zijn geen subsidievoorwaarden die (in)direct bepalen hoe hoog de zzp-lonen moeten zijn (het vergt nader onderzoek of de overheid zich op deze manier indirect zou mogen mengen in de vergoedingen van zzp'ers, sommige rijksfondsen doen dat al wel);
- Er zijn standaardovereenkomsten in omloop, maar de verschillen kunnen groot zijn, mede ingegeven door het karakter van het av-product: documentaire, animatie, feature film, tv-serie, VR, etc.

12.2. Categorieën werkenden

De focus van de Ketentafel ligt vooralsnog op de cast & crew c.s. bij een culturele AV productie, met andere woorden het hele team van betrokken ongeacht hun juridische grondslag: productionele, creatieve en technische specialisten in de ontwikkeling, preproductie, productie en postproductie. Hiertoe worden in elk geval gerekend: scenarioschrijver, regisseur, cast, werkenden in production department, script department, location department, art department incl costume, hair & make up, camera department, grip en electrical department, sound department, postproductiemedewerkers.

Er kan binnen de Ketentafel nader overlegd worden of alle functies/in alle mogelijk vormen tegelijk onderwerp van gesprek moeten worden. Er kan bijvoorbeeld ook gekozen worden voor een hoofd-onderscheid in pre productie/productie/post productie en dan daarbinnen starten met de productie-crew, zoals HTH Research in zijn vooronderzoek heeft gedaan. Dan wel met een onderscheid werknemers/zzp-ers.

12.3. Soorten producties

Platform ACCT raadt aan om in deze fase als eerste in gesprek te gaan over producties in het zogeheten 'culturele domein': speelfilms/ documentaires en animatiefilms, innovatieve mediaproducties en (drama-, documentaire- en animatie-) series, maar dit zal aan de ketentafel moeten worden besproken en besloten. Platform ACCT heeft de voorkeur om te starten met producties waarbij het Filmfonds en/of de NPO (of één van de publieke omroeporganisaties) mede-financier zijn. De werkverleners hebben opgemerkt dat bepaalde gesignaleerde "arbeidsvoorwaardelijke" problemen niet voor alle soorten producties in gelijke mate gelden. Dit zal mogelijk nader moeten worden onderzocht. Aan de ketentafel zal duidelijk moeten worden over welke producties (eerst) zal worden gesproken en welke andere afbakeningen nodig zijn om te kunnen praten.

12.4. Prioriteiten in te ontwikkelen praktijkinstrumenten

Het is zoals gemeld de bedoeling dat een Ketentafel bij Platform ACCT in de periode van één jaar op basis van 6 vergaderingen en waar nodig nader onderzoek gericht op het ontwikkelen van praktijkinstrumenten komt met concrete voorstellen voor betere voorwaarden waaronder wordt gewerkt incl. werkomstandigheden. Een en ander op basis van geconstateerde problemen in de huidige omstandigheden, waar nodig gespecificeerd naar (sub)sector.

Wat betreft arbeidsvoorwaarden kan voor werknemers aan de volgende deelonderwerpen worden gedacht, die samen een geheel van voorwaarden vormen waaronder zal worden gewerkt:

1. Geld: loon en onkostenvergoeding;
2. Tijd: hoeveel uren worden vergoed en hoeveel uren werk je? Welke overige uren komen voor (verhoogde) vergoeding in aanmerking: reistijd, weekend/avonduren? Hoe wordt omgegaan met 'voorlopige' uren, reserveringen en annuleringen;
3. Werkomstandigheden (veiligheid, gezondheid, etc)¹;
4. Secundaire voorwaarden (denk aan bijvoorbeeld opleidingsmogelijkheden);
5. Overige voorwaarden zoals inspraak, betrokkenheid, evaluatie, transparantie.

Voor zzp-ers kan worden gedacht aan:

1. Vergoeding: loon en kosten;
2. Omvang werkzaamheden en inschatting aantal uren/(draai)dagen;
3. Werkomstandigheden en voorwaarden;
4. Overige voorwaarden (reserveringen, annuleringen, verantwoordelijkheden, verzekeringen, etc.).

¹ Hiervan wordt een deel afgevangen door wetgeving over arbeidsomstandigheden op zowel de kantoorwerkplek, thuis als op de set of editing room. De overheid heeft veiligheid opnieuw onder de aandacht gebracht bij producenten middels een brief aangaande de verplichte RI&E.

De invulling van deze voorwaarden dient steeds binnen de individuele relatie te worden bekeken en ingevuld. (Voorbeeld: zo dient een eventuele regeling betreffende overuren anders te worden ingevuld binnen een werknemer/werkgever relatie dan in een opdrachtnemer/opdrachtgever relatie).

Waar nodig moet op basis van nader (gericht) onderzoek worden bezien aan welke van deze “knoppen” gedraaid moet/kan worden om in geconstateerde ‘problemen’ verandering te brengen en op welke wijze.

1. Gelet op de eerdere aanbevelingen van HTH Research en de recente inspanningen van b.v. Fijn Weekend zou er gestart kunnen worden met het volgende. Hierbij ligt de focus t.a.v. de werkenden in de film/AV bij hen die als zzp'er werkzaam zijn.

1. Maken van een begrippenkader: waar moet je als werkende in de film/AV-cast & crew c.s. bij een productie afspraken over maken met de producent en wat betekenen de binnen de sector gehanteerde begrippen in de praktijk?

Dit betreft bijvoorbeeld

- afspraken over reserveringen en annuleringen.
- aspecten in de werkomstandigheden zoals: veiligheid, gezondheid/ sanitaire voorzieningen, lengte draaidagen, pauze- en rusttijden, catering.
- elementen in de kostenvoorwaarden zoals: reis- en onkostenvergoeding.
- overige voorwaarden zoals: inspraak, betrokkenheid, evaluatie, transparantie.

2. Voorts is in diverse andere culturele en creatieve deelsectoren gebleken dat het zinvol is om voor de werkenden categorieën functies en hun financiële inschalingen - ook in vergelijking met andere sectoren binnen cultuur, media en elders - helder in kaart te brengen.

2. Formuleren en definiëren van categorieën functies binnen de film/AV- cast & crew c.s. per soort productie en, gelet op referentiefuncties elders met name binnen de cultuur- en mediasector, daaraan voorstellen voor financiële inschalingen koppelen.

Dit betreft met name het loon

Opgemerkt zij dat een regeling voor werknemers een andere invulling kent dan een regeling voor zzp'ers. Immers, zzp'ers zijn ondernemer en dienen zelf te onderhandelen over hun prijs, daarin risico's te verdisconteren en te dragen, kosten wel/niet te verrekenen etc. Die mogelijkheid om te onderhandelen dient voor de kwalificatie als zzp'er altijd te blijven bestaan, ongeacht de oplossing(srichting).

3. Vervolgens kan het volgende gebeuren.

3. Op basis van het begrippenkader en de functie-categorieën kan gekozen worden voor het opstellen van (minimum)uur- of dagtarieven of bij sommige categorieën lumpsumtarieven (minimaal te betalen per soort productie) voor film/AV-cast & crew c.s.

Voor werknemers kunnen hierin ook aspecten meegenomen worden zoals: aanwezige/gewerkte t.o.v. betaalde uren, honorering overwerk, reistijdvergoeding e.d., niet toerekenbare kosten, vakantiegeld, evt. 13^e maand. Voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid, pensioen en scholing zijn eveneens relevant.

Een regeling voor zzp-ers kan in beginsel geen klassieke arbeidsvoorwaarden betreffen zoals "13^e maand", "overuren/overwerk", "vakantiegeld" etc. Maar er zijn in de praktijk van andere sectoren al honoreringen die daarmee wel rekening houden. Ditzelfde geldt voor arbeidsongeschiktheid, pensioen en scholing.

P.S.

Er kan ook nog gedacht worden over de uitwerking van de onderstaande HTH Aanbeveling. Maar misschien kan wat betreft dit punt worden volstaan met het schema over de verdeling van de vertoningsbaten in het Dialogic-rapport 'Verheffing of verstoring' in combinatie met de nog te verwerven bevindingen van de recoupment-sessie bij het Nederlands Film Festival, beide uit 2019.

4. Informatie over de financiële kant van de film/AV-sector inzichtelijk maken en delen. Bijvoorbeeld: van enkele typen producties de daadwerkelijke kosten (en bestede uren) in kaart brengen en sectorbreed bekend maken. Naar voorbeeld van de NFF extended sessies over recoupment (in 2019).

12.5. Implementatie, borging en handhaving

Het maken van praktijkinstrumenten is een belangrijke stap, die volgens HTH in principe in een begrippenkader (met definities), handleiding, honorariumrichtlijn of voorstellen voor afspraken een plek kunnen krijgen. Borging en handhaving zijn volgens dit bureau eveneens van belang.

Arbeidsvoorwaarden kunnen voor werknemers op verschillende manieren worden overeengekomen of opgelegd in (geen limitatieve opsomming):

- a. de wet
- b. een individueel contract
- c. algemene bepalingen/voorwaarden behorende bij het individuele contract
- d. een Collectieve Arbeidsovereenkomst, welke eventueel is ge-avv'd
- e. codes zoals de Fair Practice Code, de Intentieverklaring, Code Goed werkgeverschap etc.
- f. andere werkdocumenten, handleidingen, etc

Voor zzp'ers kunnen de voorwaarden staan in:

- a. de wet
- b. de opdrachtovereenkomst
- c. algemene voorwaarden
- d. avv-CAO's (dit is nog zeer uitzonderlijk)
- e. codes (Goed opdrachtgeverschap)
- f. andere (werk)documenten of handleidingen.

Enkele ontwikkelingen:

- Verschillende ketenpartijen wensen modelovereenkomsten of begrippenkaders overeen te komen.
- Het Filmfonds heeft aangegeven te willen onderzoeken of er bandbreedtes kunnen worden gesteld per functie(groep).

Mede op basis van het bovenstaande beschrijven we als Platform ACCT in een separate notitie bij dit Startdossier de relaties die bij de implementatie van de vanuit de Ketentafel beoogde praktijkinstrumenten relevant kunnen zijn. Dit betreft:

1. Onafhankelijke producenten/werkverleners t.o.v. werkenden bij producties

Het kan gaan om eenzijdige zelfregulering door de werkverleners, tweezijdige afspraken (Akkoord met model overeenkomsten of Cao al dan niet incl. algemeen verbindend verklaring/avv) of wettelijke eisen.

2. Zelf producerende publieke omroepen/werkverlener t.o.v. werkenden bij producties

Het kan hier ook gaan om eenzijdige zelfregulering door de werkverleners, tweezijdige afspraken (Akkoord met model overeenkomsten of inpassing in Cao Omroepersoneel) of wettelijke eisen (Mediawet).

3. Subsidiërende overheden/zbo's t.o.v. onafhankelijke producenten/werkverleners

Het formuleren van criteria die gelet op de ontwikkelde praktijkinstrumenten in de subsidievoorwaarden van de overheden en zelfstandige bestuursorganen (zbo's), te beginnen met het ministerie van OCW en het Filmfonds met in het verlengde daarvan het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie alsook de aan de publieke omroep gelieerde fondsen, opgenomen zouden moeten worden.

4. Financierende publieke omroepen t.o.v. onafhankelijke producenten/werkverleners

Het maken van een 'model overeenkomst tussen financierende publieke omroep en onafhankelijke producent/werkverlener' met inachtneming van de praktijkinstrumenten ten behoeve van de werkenden bij producties.

5. Commerciële omroepen/streamers en private financiers/fondsen

Uitkomsten uit bovenstaande stappen meenemen om sectorbreed te verankeren.

P.S. 6. Positie (eigen personeel) van producenten

Op termijn kan een begin worden gemaakt met een regeling voor werkenden bij de producent die niet specifiek productie-gerichte werkzaamheden verrichten. Bijvoorbeeld een structurele subsidie voor de onderneming van de producent in plaats van op basis van een productie. (zoals veel producerende gezelschappen en productiehuizen in de podiumkunsten deze ontvangen van het ministerie van OCW of het Fonds Podiumkunsten).

Het is aan de Ketentafels van Platform ACCT om zelf onderling afspraken te maken over de borging en handhaving ten aanzien van ontwikkelde praktijkinstrumenten. Periodieke actualisering van de instrumenten is daarbij in elk geval van belang. Plus bijvoorbeeld monitoring als er gekozen gaat worden voor een lichte implementatie-methode of controle als de keuze valt op een juridisch getint tweezijdig Akkoord of een Cao,

Hoofdstuk 13. Fase 1, Film/AV culturele Productie/Crew c.s., Voorstel 2/ Proces

Benodigde gremia, geledingen in Ketentafel, Ervaringspanel, onafhankelijke Voorzitter en Klankbordgroep met 2 secties

13.1. Benodigde gremia

Zoals gemeld wordt er binnen het Programma Verbetering Arbeidsvoorwaarden bij Platform ACCT gewerkt met zogeheten Ketentafels van ongeveer 12 personen en Klankbordgroepen van financiers-deskundigen. Ook kunnen er bredere ervaringspanels worden geconsulteerd.

De Ketentafel Film/AV-sector culturele producties cast & crew c.s. kan beginnen met het functioneren als begeleidingscommissie bij de uitwerking van de bovengenoemde prioriteiten. Daarnaast kan men op basis van de nadere gegevens voorstellen voor verbetering maken.

Na overleg met DAFF e.a. en op basis van een startbijeenkomst op 7 juni jl. komen we met het oog op de werkbaarheid vanwege het grote aantal verschillende functies en belangenorganisaties tot het onderstaande aangepaste voorstel voor de film/AV-sector.

Een **Ketentafel** met een afvaardiging vanuit direct betrokken geledingen van werkenden en werkverleners (werk- en opdrachtgevers). Een **Ervaringspanel** waarbij iedere geleding die betrokken wil worden uitgenodigd en geïnformeerd wordt (dit komt grofweg overeen met de partijen die voor de startbijeenkomst van juni 2022 waren gevraagd). Leiding door een **onafhankelijk voorzitter**, met kennis van en gezag in het veld, is noodzakelijk. De **Klankbordgroep** kan in twee secties verdeeld worden: sectie 1 met financiers (distributeurs, fondsen e.a.) plus sectie 2 met externe deskundigen. Het is raadzaam om te werken met **ambassadeurs**.

13.2. Geledingen in Ketentafel

* Oorspronkelijk voorstel juni 2022

Ketentafel Film/AV-sector Productie/crew
(oorspronkelijk voorstel)

Vertegenwoordigers van alle bij een film/AV-productie in het culturele domein betrokken werkenden en werkverleners.

Het voorstel was voorts om mede gelet op blad 5 geschetste traditionele filmketen met hoofdfuncties e.a. in de **Kerntafel** de volgende beroepsgroepen te laten plaatsnemen. Liefst twee leden per geleding (of in elk geval één lid per geleding met een vaste vervanger). De onafhankelijke producenten kunnen hun aantal vertegenwoordigers bepalen gelet op het gewenste evenwicht in de Ketentafel tussen werkenden en werkverleners.

Kerntafel Film/AV-sector Productie/crew, geledingen
(oorspronkelijk voorstel)

Deelnemer 1. Scenarist
Deelnemer 2. Crewlid
Deelnemer 3. Regisseur
Deelnemer 4. Post-production supervisor

Deelnemer 5. Uitvoerend producent
Deelnemer 6. Producent (hoofd-werkverlener)

*** Aangepast actueel voorstel september 2022**

Tijdens een startbijeenkomst op 7 juni bleek dat de beoogde Kerntafel volgens de werkenden te weinig geledingen kende. Zij zagen meer in de reguliere werkvorm van Platform ACCT: een Ketentafel met zoveel mogelijk geledingen vanuit de werkenden, maar dan vanwege de werkbaarheid elke geleding vertegenwoordigd door slechts één persoon.

In overleg met DAFF e.a. is vervolgens gekozen voor een Ketentafel met zoveel mogelijk direct betrokken geledingen, maar met minder vertegenwoordigers per geleding. Vanwege de voortgang wordt aan hen wel gevraagd een vaste vervanger aan te wijzen. Ook wordt bij het aantal vertegenwoordigers per geleding rekening gehouden met het getalsmatige evenwicht tussen werkenden en werkverleners in de Ketentafel. Het begrip Kerntafel vervalt, overigens wordt dit in andere deelsectoren bij Platform ACCT ook niet gebruikt.

Aanvankelijk was door DAFF voorgesteld om vooral werkenden in de praktijk hun inbreng te laten geven in de Kerntafel c.q. Ketentafel, maar nadien bleek dat de verenigingen vaak de voorkeur geven aan overleg door hun gebruikelijke externe contactpersonen zoals bestuursleden of bureaumedewerkers. Bij de uitnodigingen voor de Ketentafel nieuwe stijl wordt met deze wens rekening gehouden: verenigingen kiezen hun eigen afvaardiging.

**Ketentafel Film/AV-sector Culturele AV Productie/cast & crew c.s.,
Werkenden en Werkverleners (actueel voorstel)**

- Werkenden:

Deelnemer 1. Crewlid, algemeen

1 vertegenwoordiger vanuit:

FijnWeekend/FW

Deelnemer 2. Cast & Crew, algemeen

1 vertegenwoordiger vanuit:

Kunstenbond

Deelnemer 3. Cast & Crew, algemeen

1 vertegenwoordiger vanuit:

FNV Media & Cultuur

Deelnemer 4. Auteur

1 vertegenwoordiger vanuit:

Auteursbond

Deelnemer 5. Scenarioschrijver

1 vertegenwoordiger vanuit:

Netwerk Scenarioschrijvers

Deelnemer 6. Regisseur

**1 vertegenwoordiger vanuit:
Dutch Directors Guild/DDG**

Deelnemer 7. Uitvoerend producent

**1 vertegenwoordiger vanuit:
Dutch Production Association/DPA**

Deelnemers 8. en 9.

**2 vertegenwoordigers vanuit:
Nederlandse Vereniging van Cinema-Editors/NCE.
Netherlands Society of Cinematographers/NSC.
Vereniging Constructief Audio/VCA.
Art, Costume and Make-up/Hair/ ACM.**

Deelnemer 10. Post production supervisor

**1 vertegenwoordiger vanuit:
Post supervisors Netwerk Nederland/PNN:**

Deelnemer 11. Cast

**1 vertegenwoordiger vanuit:
Belangenvereniging voor ACTeurs/ACT.**

Deelnemer 12. Agent.

**1 vertegenwoordiger vanuit:
Nederlandse Agenten Associatie/NAA**

- Hoofd-werkverleners

Deelnemers 13. en 14. Onafhankelijk producent (hoofd-werkverlener)

**2 vertegenwoordigers vanuit:
Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie/NAPA.**

Deelnemers 15. en 16. Onafhankelijk producent (hoofd-werkverlener)

**2 vertegenwoordigers vanuit:
Nederlandse Content Producenten/NCP.**

Deelnemers 17. en 18. Omroep als producent (hoofd-werkverlener)

**2 vertegenwoordigers vanuit:
Publieke omroeporganisatie/NPO en media-instelling/VCO**

13.3. Ervaringspanel

De geledingen binnen de Ketentafel staan in verbinding met de eigen achterban gelet op de input en commentaar op voorstellen voor praktijkinstrumenten en stappen. Om het brede veld toch voldoende inbreng te laten houden is er thans het aangepaste voorstel om naast de Ketentafel een ervaringspanel van werkenden en werkverleners te vormen, dat feedback kan geven op concept-praktijkinstrumenten en andere stappen vanuit de Ketentafel. Dit gebeurt in meer deelsectoren bij Platform ACCT: daar zijn/komen er in veel gevallen eveneens panels.

Wij denken bij dit panel voor de film/AV-sector, om het hanteerbaar en herkenbaar te houden, aan vier vertegenwoordigers per Ketentafel-organisatie. Ook is het zinvol dat enkele algemene belangen- en service-organisaties die niet in ketentafel vertegenwoordigd zijn zoals de Nederlandse Beroepsvereniging van Film- en Televisiemakers/NBF en VERS wel zitting hebben in het ervaringspanel.

13.4. Onafhankelijke voorzitter

Zoals gemeld is het vereiste profiel van de beoogde onafhankelijk voorzitter: kennis van en gezag in het veld. Doreen Boonekamp, eerder directeur Filmfonds en Nederlands Film Festival, was voorzitter van de Werkgroep Sectorplan die in juni 2022 de eindrapportage aan de OCW-staatssecretaris Cultuur en Media heeft uitgebracht. Gelet op haar ervaring en relaties in het veld plus in het verlengde van dit plan zijn wij verheugd dat ze het voorzitterschap van de Ketentafel Film/AV-sector Culturele Producties Cast en Crew c.s. op zich wil nemen.

13.5. Klankbordgroep met 2 secties

Naast een Ketentafel kan een Klankbordgroep van deskundigen, vakfestivals, wetenschappers e.d. gevormd worden. De hogere kunstvakopleidingen - nemen veelal deel aan een Ketentafel, maar er kan ook voor gekozen worden om deze in de Klankbordgroep zitting te laten nemen. De landelijke fondsen en dan met name het Nederlands Filmfonds moeten in elk geval een plek krijgen in de Klankbordgroep. Dit kan ook gelden voor andere financiers.

Uiteindelijk ligt er voor de Film/AV Productie/Crew c.s. het volgende voorstel. Een Klankbordgroep met 2 secties: sectie 1 met financiers en sectie 2/externe deskundigen.

Klankbordgroep Film/AV-sector Productie/cast & crew, sectie 1,
Financiers

- Filmdistributeurs Nederland/FDN (onderdeel van NVPI).
- Nederlands Filmfonds.
- Abraham Tuschinski Fonds.
- CoBO-fonds.
- NPO-fonds.
- Nederlandse Publieke Omroep.
- College van Omroepen.
- Vereniging Commerciële Omroepen.
- Streamers.
- Overige fondsen.
- Overheden.

Klankbordgroep Film/AV-sector Productie/cast & crew, sectie 2,
Externe deskundigen

- Dutch Academy for Film/DAFF.
- Nederlands Film Festival/NFF.
- Versterking Nederlands cultureel AV aanbod: Sectorplan Film/ev. follow-up.
- Nederlandse Filmacademie.
- Filmwetenschap.
- Eye.
- FilmForward.
- Netwerk Screen Talent NL.
- Creatieve Coalitie.

Hoofdstuk 14. Separate notities met resumé over inhoud/doel en proces/samenstelling gremia; externe communicatie en ambassadeurs; systeemkwesties

14.1. Separate notities met resumé over inhoud/doel en proces/samenstelling gremia: Ketentafel, Ervareingspanel en Klankbordgroep

Gelet op de bovenstaande voorstellen en met het oog de externe communicatie heeft Platform ACCT 3 separate notities gemaakt die door de Ketentafel tijdens de vergadering van begin september 2022 zouden moeten worden vastgesteld. Het betreft:

- 'Kader Ketentafel Film/AV Culturele Producties Cast & Crew c.s.':

korte termijn juni 2022-juni 2023 en middellange termijn.

- 'Deelnemers Ketentafel incl. Ervareingspanel Film/AV Culturele Producties Cast & Crew c.s.'.

- 'Deelnemers Klankbordgroep Film/AV Culturele Producties Cast & Crew c.s.':
sectie 1 financiers en sectie 2 externe deskundigen.

14.2. Externe communicatie en ambassadeurs

Platform ACCT verzorgt externe communicatie via (sociale) media, door presentaties en discussies tijdens **vakfestivals** in de diverse deelsectoren c.a. We hebben er met het **Nederlands Film Festival** over gesproken om op vrijdag 23 september 's ochtends een sessie over arbeidsvoorwaarden aldaar te organiseren, waarbij het nuttig is als de voorzitter en enkele deelnemers van de Ketentafel desgewenst ook meedoen.

Voorts moet opgemerkt worden dat het nodig kan zijn om op termijn te gaan werken met **ambassadeurs** om het draagvlak voor de voorstellen van de Ketentafel in de politiek en binnen de samenleving te vergroten.

14.3. Systeemkwesties in de sector

Zowel vanuit de werkverleners als de werkenden is erop gewezen dat er bij het systeem in de Film/AV-sector onvolkomenheden zijn, die mogelijk nader onderzoek vergen. Het zou naar het oordeel van Platform ACCT nuttig zijn als dit, zoals de staatssecretaris Cultuur en Media ook oppert, opgepakt wordt als een uitwerking van de derde aanbeveling van de Werkgroep Sectorplan in haar eindrapportage: samenwerking in de keten.

De werkverleners stellen: *'Ook valt op dat de stap 'onderzoek' maar minimaal wordt genoemd, terwijl het o.i. goed zou zijn om (juist) eerst aandacht te hebben voor de zaken die nader onderzoek behoeven. Als we gezamenlijk tot een onderzoeksvraag kunnen komen, zijn we al een stuk dichterbij het in kaart brengen van de systeemfouten die verweven zijn in de financiering van AV-producties.'*

De werkenden stellen: 'Verder is het goed in gesprek nader te inventariseren of, en zo ja welk onderzoek er verder nuttig is ten behoeve van de transparantie en wederzijds begrip. En in hoeverre dit onderdeel kan zijn, of juist niet, van de beoogde rechtenonderzoeken van Platform ACCT. En zo ja, wanneer die onderzoeken moeten worden uitgevoerd willen we er überhaupt iets mee kunnen. Relevant voor onderzoek naar (geldstromen in) ketens kan bijvoorbeeld het businessmodel van <https://www.dutch-core.nl> zijn. Zij verkopen actief (oude) films en series van de NPO. En opbrengsten worden zelden of nooit gedeeld met makers. Het lijkt ons nuttig om enig vergelijkend onderzoek te doen naar de kosten van verschillende soorten producties in enkele ons omringende landen (en het gaat natuurlijk om vergelijkbare producties).'

Hoofdstuk 15. Eerste blik op (mogelijke) volgende fasen: vertoning/exploitatie; rechten van makers; positie (eigen personeel) van producenten

15.1. Vertoning/exploitatie

De gehele film/AV-keten betreft zoals gezegd productie én vertoning/exploitatie incl. distributie. Raadpleging vooraf heeft laten zien dat de voorkeur uitgaat naar een Ketentafel bij Platform ACCT die zich eerst focust op het onderdeel culturele productie/cast & crew.

Wel moet voor de volledigheid opgemerkt worden dat de financiën in de productie en vertoning/exploitatie zoals boven gemeld sterk met elkaar verbonden zijn. Daarom hebben de distributeurs meteen al zitting in de Klankbordgroep. Gaandeweg het proces moet bekeken worden of en hoe er nader met de vertoning/exploitatie wordt gesproken. Relevante geledingen binnen de vertoning worden daarom thans al wel hieronder vermeld.

Gelet op de situatie in de keten valt voor de volledigheid ook op te merken dat de arbeidsvoorwaarden bij de filmtheaters en filmfestivals binnen hun gremia thans al onderwerp van onderzoek en overleg zijn, waarmee Platform ACCT in verbinding staat.

Film/AV-sector Vertoning/Exploitatie, Geledingen

- Bioscopen:

Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters/NVBF.

- Filmtheaters:

Nederlands Filmtheater Overleg/NFO (onderdeel NVBF).

- Filmhuizen:

Vereniging van Filmhuizen/VVF.

- Festivals (zie ook Klankbordgroep)

Nederlands Film Festival/NFF e.a.

- **Publieke omroepen:**
Stichting Nederlandse Publieke Omroep/NPO.
College van Omroepen/CVO.
- **Commerciële omroepen:**
Vereniging Commerciële Omroepen/VCO.
- **Streamingplatforms/VOD (nb er is nog geen branche-organisatie)**

15.2. Rechten van makers

Zoals boven gemeld zijn er ook ontwikkelingen als het gaat om rechten. Als antwoord op een vraag vanuit de werkenden valt te melden dat dit onderwerp bewust buiten de werkzaamheden in het eerste jaar van de Ketentafel is gehouden. Dit vergt te veel tijd. Wel willen wij hierover al het volgende opmerken. De werkenden denken dat o.a. de komende onderzoeken naar rechten vanuit Platform ACCT relevante informatie gaan opleveren. Vergoedingen (van rechten) en honoraria kunnen volgens hen beide onderdeel uitmaken van hetgeen sommige makers - en uitvoerend kunstenaars, maar die worden in veel discussies en (beleids)documenten evenals andere creatieve professionals gemakshalve vaak ook aangeduid als makers – kunnen ontvangen als tegenprestatie. Auteursrechtelijke vergoedingen lijken volgens de werkenden als onderwerp te veel vervlochten om geheel buiten de scope te houden.

15.3. Positie (eigen personeel) van producenten

Een USBO-onderzoek op initiatief van DPN (nu NAPA), CoBO, Filmfonds en NPO-fonds naar 32 producenten/productiehuizen met 25 respondenten die documentaires verzorgen (en regelmatig ook speelfilms) uit 2019 heeft laten zien dat er kleine reserves zijn en weinig, vaak matig betaald, eigen personeel. Er zijn vier aanbevelingen gedaan.

1. Vergroot de organisatiegraad door: de mogelijkheid om buffers op te bouwen, hierin ligt een taak voor de fondsen; het vormen van netwerkstructuren b.v. in de backoffice; een BIS voor de productiehuizen voert te ver, maar honorering van een goede organisatiegraad en van talentbegeleiding zou wel moeten gebeuren door de fondsen.
2. Investeer in ondernemerschap: zelf en met steun van de fondsen.
3. Stimuleer de ontwikkeling voor digitale platforms.
4. Opereer zakelijker in het systeem.

Het bovenstaande geldt anno 2022 voor nagenoeg alle producenten. Zie ook de door hen geschetste problemen eerder in dit Startdossier. Daarom is het wenselijk dat de arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden voor het eigen personeel van de onafhankelijke producenten ook onderwerp van gesprek zijn.

BIJLAGE 1 NAPA/NCP

Welke algemene ontwikkelingen zijn relevant op het gebied van de arbeidsvoorwaarden?

In het rapport *Passie Gewaardeerd* van de SER en de Raad voor Cultuur²-zijn een aantal zaken benoemd:

- De lonen van zzp'ers zouden (te) laag zijn
- De onderhandelingspositie zwak
- De groep onverzekerde zzp'ers groeit
- Er is weinig ruimte voor scholing en persoonlijke ontwikkeling
- Er is weinig werk³

Deze aandachtspunten van de SER uit 2017 hebben al tot effecten geleid die invloed hebben op de discussie:

1. In het pensioenakkoord dat is bereikt voorafgaand aan de nieuwe regering staat een verplichte Arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zzp'ers opgenomen. De ambitie is nog altijd dat deze in 2024 werkelijkheid wordt. Deze verzekering zal een positief effect hebben op het sociale vangnet van de zzp'ers.
2. Op het gebied van het arbeidsrecht is ook een tendens te destilleren. Uit de stukken van de Commissie Borstlap (mede ingegeven door de discussie in Europa), blijkt dat de overheid een duidelijke wens heeft om een 'werknemer, tenzij'-regeling in te gaan voeren, welke tot gevolg zal hebben dat veel meer werkenden in dienst zullen komen, tenzij kan worden aangetoond dat zij zzp'er/ondernemer zijn. De SER heeft in juni 2021 het rapport *Zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving* gepubliceerd, daarnaast hebben de minister van SZW en staatssecretaris voor Cultuur en Media in 2022 hoofdlijnenbrieven gepubliceerd die hierop voortbouwen.⁴ Kort gezegd komt het erop neer dat SZW (in lijn met het advies van de SER) de verschillen in flex-arbeid en arbeid in dienstverband wil minimaliseren en de concurrentie op arbeid verder wil terugdringen. OCW onderschrijft dat de culturele sector een 'flex-sector' is en dat het belangrijk is dat op die manier gewerkt kan worden. Daartoe wil de staatssecretaris (d.m.v. pilots) onderzoeken hoe OCW zich zal moeten verhouden tot deze nieuwe aangekondigde 'realiteit' van de arbeidsmarkt, waarin de arbeidsovereenkomst weer het uitgangspunt zal gaan vormen.
3. Het programma Werktuig PPO is in het leven geroepen. Het stelt zzp'ers uit de culturele en creatieve sector in staat een budget aan te vragen voor professionele ontwikkeling (scholing, coaching e.d.) bij bepaalde aanbieders.

² Sociaal-Economische Raad en Raad voor Cultuur, *Passie gewaardeerd. Versterking van de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector*, april 2017

³ Opgemerkt dient te worden dat de markt zich heeft ontwikkeld sinds dit rapport. Waar destijds nog sprake was van een laag aanbod van werk, is dat nu veranderd naar een (te) grote vraag naar arbeid en een gebrek in aanbod.

⁴ Staatssecretaris Uslu, OCW, Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: Herstel, vernieuwing en groei, 23 mei 2022 en Minister Van Gennip, SZW, Hoofdlijnenbrief Arbeidsmarkt d.d. 5 juli 2022

4. Er ligt een wetsvoorstel ter wijziging van de Auteurswet. De insteek is een verdere verbetering van de positie van alle makers. Een van de voorstellen die hieraan ten grondslag ligt betreft het uitsplitsen van de vergoeding van de maker tussen een deel voor zijn/haar arbeid en een deel voor de rechten. Ook dit heeft mogelijk effect op de (financiële) positie van de zzp-maker.
5. In de huidige Auteurswet is een transparantieplichting opgenomen die intussen (per 7 juni jl.) van kracht is gegaan. De maker die een exploitatiebevoegdheid heeft verleend, heeft recht op informatie van die partij (of de opvolgende partij) aangaande exploitatiewijzen, opbrengsten en kosten. De verwachting is dat in vervolg op het overleg t.b.v. het Sectorplan partijen hierover zullen spreken hoe dit op een eenduidige manier geïmplementeerd kan worden. Hoe dan ook zal deze verplichting alle partijen meer informatie opleveren aangaande de exploitatie/opbrengstenkant van de keten. De vraag is echter of dit vervolgens ook een positief effect zal hebben op de positie van werkenden.
6. De fiscus heeft een Webmodule ingericht waar opdrachtgevers en opdrachtnemers kunnen toetsen of hun werkrelatie kwalificeert als een arbeidsrelatie. Deze Webmodule heeft tot dusver gefunctioneerd als pilot en is nog niet officieel in werking getreden. Wel is in het Coalitieakkoord van de huidige regering aangegeven deze route te blijven bewandelen. Indien de Webmodule concludeert dat geen sprake is van een dienstverband dan kan, net als destijds bij de VAR, een vrijwaring worden verkregen voor de loonbelasting en werknemerspremies. Het grote verschil met de VAR is dat de Webmodule een voorlopige vrijwaring geeft die – indien niet overeenkomstig wordt gewerkt – kan worden ingetrokken. Een voorlopige vrijwaring van de Belastingdienst is een eerste indicatie dat sprake is van een opdrachtgever-zzp-er relatie en geen arbeidsovereenkomst.

De ACM heeft een richtlijn opgesteld die het mogelijk maakt voor zzp'ers om collectief te onderhandelen. Als zzp'ers kwalificeren als ondernemer is het mededingingsrecht op hen van toepassing en zijn de beperkingen op onderhandelingen tussen concurrenten dat ook. De ACM schreef hierop een richtlijn met uitzonderingen. Een daarvan betreft zzp'ers die 'zij-aan-zij' werken met werknemers. Omdat zzp'ers in die rol niet kwalificeren niet als ondernemer (is de mededingingswet niet van toepassing) en mogen zij onderling afspraken maken als onderdeel van de aanwezige CAO. Ook als de tariefafpraak op het minimum ligt of de voordelen groter zijn dan de nadelen van de regeling, zijn tariefafspraken tussen zzp'ers mogelijk. Verticale afspraken tussen opdrachtgevers en zzp'ers – juist indien deze de positie van de zzp'er beogen te verbeteren- worden door de ACM eerder gestimuleerd dan kritisch beoordeeld op markteffecten. Wel zal de ACM betrokken moeten worden bij eventuele oplossingsrichtingen

BIJLAGE 2 DAFF CATEGORIEËN FUNCTIES OP FILMSET			
Departement	Heads of department	Assistenten/ overige functies	Assistenten/ overige functies
Productie	Producent	Uitvoerend producent	Productie assistent
	Co-producent	Productieleider	Runner
	Gedelegeerd producent	Assistent productieleider	Chauffeur
Regie	Regisseur	Regie assistent	
		Script continuïteit	
	1st Assistant Director	2nd Assistant Director	
		3rd Assistant Director	Acteurs/ Figuratiebegeleider
		Health & Safety officer	
		Kinderbegeleiding	
Casting	Casting Director	Casting assistent	
	Figuratie casting		
Locatie	Locatiemanager	Locatie assistent	
		Bewaker	
Catering	Cateraar	Kok	
Camera	Director of photography	Focus Puller	
		Camera assistent	
		Datahandler	
		Steadycam operator	
Licht	Gaffer	BestBoy/Girl	
		Belichter	
		Electricians	
Grip	Gripper	Assistent grip	
Geluid	Geluidsman/vrouw	Assistent geluid	

Art	Production Designer	Art Director	Runner
		Rekwisiteur	
		Propmaster	
		Set Dresser	
		Decorbouwer	
Kostuum	Kostuumontwerper	Assistent kostuumontwerper	
		Kleedster op set	
		Naaister	
Make-up	Grimmeur	Assistent grimmeur	
		Kapster	
	Special Make-up	Assistent special make-up	
Stunts	Stuntcoördinator	Stuntpersoon	
Special Effects	SFX coördinator	Assistent SFX	